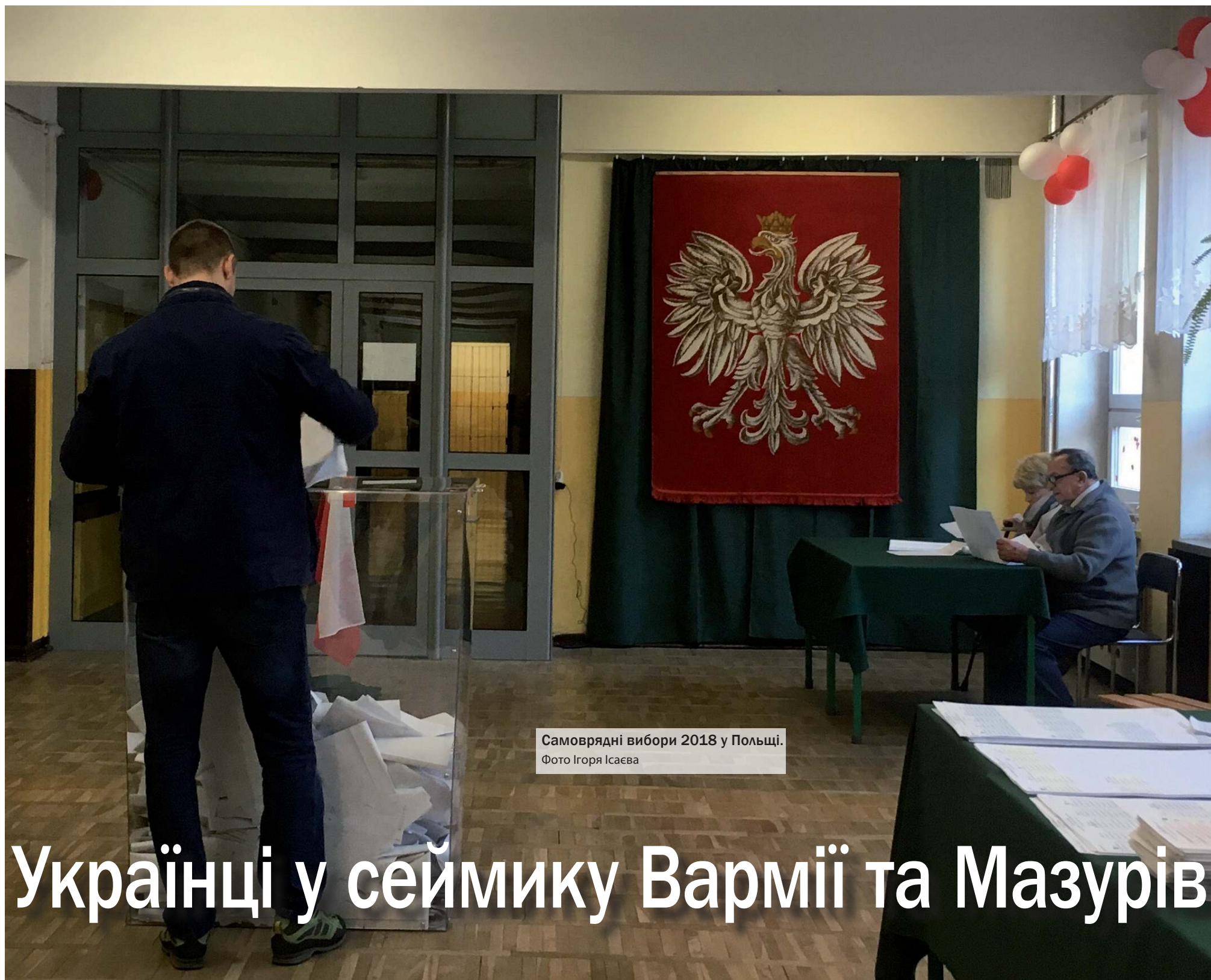


# Наше Слowo

PIK LXIII № 44 (3195) ВАРШАВА, 4 ЛИСТОПАДА 2018 РОКУ  
ЦІНА – зл. 3,50 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY  
Інтернетівська газета [www.nasze-slowo.pl](http://www.nasze-slowo.pl) ISSN 0027-8254



Самоврядні вибори 2018 у Польщі.  
Фото Ігоря Ісаєва

## Українці у сеймику Вармії та Мазурів

Українець Мирон Сич із Гурова-Ілавецького у жовтневих виборах до воєводських органів самоврядування побив свій власний рекорд. У кількох попередніх як регіональних, так і загальнопольських виборах до парламенту, він не здобув стільки голосів, як цього разу у виборах до сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства. Другим депутатом регіонального «парламенту» Вармії та Мазурів уперше став Збішко Гомза з Кентшина.

За Мирона Сича, який був на 9 місці у списку у виборчому окрузі № 3 (Ельблонг, повіти: Бартошицький, Браневський, Ельблонзький, Лідзбарський), проголосувало 11 тисяч 835 громадян. Особливий рекорд він побив у Бартошицькому повіті, отримавши майже 6834 голоси підтримки. Тобто у цьому повіті він один здобув майже вдвічі більше голосів від усього виборчого комітету «Права і справедливості», не кажучи вже про інші комітети.



▲ Мирон Сич



▲ Збігнев Мирослав Гомза

— Я вдячний українцям за те, що віддали за мене свої голоси, і за те, що виявили розуміння того, наскільки важлива активна присутність свідомого українського представника в органах влади, — говорить Мирон Сич. — Я радий, що наша громада усвідомлює, що, попри розпорошеність і відсутність політичних формувань, наші представники у структурах влади різних рівнів — необхідні. Ідеться про те, щоб через самоврядування ми мо-

гли забезпечити функціонування нашого культурно-освітнього життя, і що сьогодні чи не найважливіше, — підтримку Україні, яка від 2014 року перебуває у стані війни з ордінською Росією.

Збігнев Мирослав Гомза з партії «Новочесна», який, як і Мирон Сич, балотувався від «Громадянської коаліції», здобув у своєму виборчому окрузі найбільшу підтримку — 7915 голосів. Він був чи не найактивнішим кандидатом свого округу. Допомогло Гомзі й те, що він — визнаний лікар-ортопед.

До місцевої ланки ОУП в Кентшині він, однак, за підтримкою не звертався.

Засідати в новому сеймику Вармії і Мазурів можуть і переможці-поляки, які раніше співпрацювали з українськими громадами і підтримували їх. Це, зокрема, Ярослав Слома, Марцін Кухцінський і Тереса Астратович-Лейк. ■

Степан МІГУС

Більше про вибори читайте на 6 сторінці

## «Бандерівці» – чи хтось бачив, чи хтось чув



**КАСЯ  
КОМАР-  
МАЦИНСЬКА,**  
культурознавчиня,  
Перемишль

1.  
Кінець літа, сонячне передобіддя. Майстер-класи робочої групи батьків у рамках дебатів про майбутнє Перемишля. Місце – світлиця Народного дому. Тут зустрічаються лише мами: різного віку, з різним досвідом – польки і українки. Говорять про місто своїх мрій: парки розваг, ігрові майданчики, позашкільні заняття. Також – про безпеку. Мама-українка каже, що хоче міста, яким не будуть керувати тітушки, націоналісти. Дуже скоро мама-полька додає, що не хоче міста, яким керують націоналісти й бандерівці. Модераторка дискусії записує на папері обидва слова. Після хвилини мовчання інша мама-українка просить не писати слова «бандерівці» і питає в польки, що, на її думку, означає це слово. Полька дещо спантеличено відказує, що це націоналіст, але «навіпаки», який ходить містом із червоно-чорним прапором, зі смолоскипом та вводить у публічний простір мову ненависті. До першої польської мами приєднується друга – також свято переконана, що небезпечні «бандерівці» справді існують, мають свої марші, зустрічі, самоорганізацію, і що вони є загрозою для міста. Українська мама каже, що насправді в пропаганді націоналістів це вона є «бандерівкою», в українському середовищі міста вона ніколи не бачила нікого подібного до людей, про яких розповідають жінки, а насправді «бандерівець» – це історичне поняття. Тут відбувається коротка лекція про розкол в ОУН на М і Б, про ставлення до УПА... Проте польки дивляться на неї як на інопланетянина. Залишаються переконані, що небезпечні «бандерівці» є фізичною загрозою для безпеки їхніх дітей тут і тепер, посиляються на доступні в Інтернеті відеозаписи, статті, клянуться, що проблема є

реальною. На завершення дискусії модераторка пропонує викреслити обидва записи – і про націоналістів, і про бандерівців.

2.  
Вечір після прибирання в Народному домі. Серед присутніх тут українців є їхні друзі-поляки – чоловік із жінкою. У неї – частково українське коріння. Жінка розказує, як її племінник, працівник великої будівельної крамниці при дорозі до польсько-українського кордону, стривожено фотографував покупця – молодого чоловіка, зодягненого у червоно-чорну футболку з тризубом. Хлопець дуже переживав, куди повинен про це повідомити, адже в Польщі за такі речі треба карати. Жінка намагалася пояснити, що покупець міг приїхати з України та зовсім несвідомо спровокувати негативну реакцію в Польщі. Утім, їй також спало на думку, що це міг бути просто провокатор. Проте хлопець, який зробив фото покупця у футболці з тризубом, так до кінця і не повірив у «теорію змови» своєї тітки. Для нього «бандерівці» тиняються містом, у якому ніхто не хоче «навести порядок».

3.  
На роботі в однієї активної українки співпрацівники радіють після виборів. «W końcu ktoś zabroni w mieście banderyzmu», – коментують вони.

Цього ж самого дня біля Народного дому молодий чоловік чує уривок речення, що стосується тієї ж теми: «...ale wiesz – on będzie z banderowcami walczył!».

\*\*\*

Ці приклади не є репрезентативними, ми не знаємо масштабу проблеми, ніхто не робив загального опитування серед мешканців Перемишля про те, чи є в місті «бандерівці» та хто вони такі. Проте досить численні чутки, а також зізнання свідків подій «пикулицького процесу» спонукають до глибшої рефлексії та висновків, які, з одного боку, непокоять, але з іншого – дають можливість зрозуміти місцеві суспільні процеси та відповідно на них реагувати.

По-перше, не всі поляки ставлять знак рівності між українцями та «бан-

дерівцями». Про це свідчить той факт, що згадані жінки про «бандерівців» говорили зовсім спокійно – у приміщенні українського Народного Дому, в присутності українок. Виявляється, що під цим гаслом кожен розуміє щось інше. Проте шораз частіше «бандерівець» – це вже не той, хто в 40-х роках сидів у лісі, а сьогодні є людиною похилого віку. Це також не той, хто поширює націоналістичну ідеологію. Чорне піднебіння виявляється також пасе? Суспільна свідомість живиться перш за все російською пропагандою (яка безупинно проникає крізь польські націоналістичні середовища). Таким чином на основі давного ворога створили сучасний образ його уявного відповідника. Парадоксально, що він, у свою чергу, до

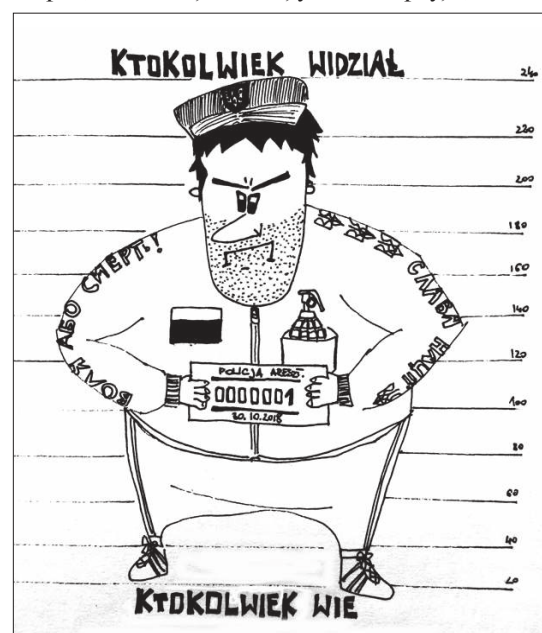
має, бо таких радикалів серед української нацменшини просто не існує.

По-друге, створення ірраціональної, але переконливої (бо історично обґрунтованої) візії ворога виправдує застосування агресії супроти якоїсь групи, яка може бути з цим ворогом пов'язана. І це вже є реальною небезпекою для всіх, хто хоч трохи може нагадувати «бандерівців». Тому українці – в польській уяві – хоч і не всі одразу є «бандерівцями», проте можуть скоро на них перетворитися, тому краще завчасу тримати їх «за морду». Видається, що така розповідь схиляє людей до тези, що меншина, попри свої убогі засоби та вічну позицію жертви, справді може дуже легко перетворитися на агресора. Чи не така мораль випливає і з фільму Смажовського

про Волинську трагедію – що українці, може, і вміють жити мирно, але небагато їм треба, аби оскаженити та почати «різанину, як 70 років тому?»

По-третє, Перемишль є одвічним полігоном польсько-українського протистояння. Попри століття, яке минуло від 1918 року (тобто від часу ще «добандерівських» конфліктів) він лишається символічно окопаний з двох боків Сяну. Українці, особливо від 2016 року, виконують величезну роботу для покращення місцевих настроїв – проте виховувані поколіннями непевнесті та страх з обох боків не зникнуть за один день. Хоча більшість польських мешканців міста не налаштована до українців вороже, вони лишаються пасивно піддатливими на антиукраїнську пропаганду. Аби змінити це, потрібні чергові десятиліття миру та доброї волі з обох сторін.

Проте страхи агресія – це дуже близькі одне до одного почуття. Вони настільки природні, наскільки й небезпечні. Тому так важливо, щоб розумні люди при владі – особливо на державному рівні – відповідальніше ставились до емоцій, які пробуджують у суспільстві. Адже бувають місця, де суспільство особливо піддатливе на відновлення старих страхів, а їхніми жертвами завжди стають у першу чергу реальні люди, які хочуть лише миру та безпеки. ■



▲ «Бандерівець». Ілюстрація авторки статті

болу нагадує свого «польського суперника», а для деяких «захисника» – націоналіста. Звісно, він тримає інший прапор, має іншу національну символіку, але спосіб поведінки, мова ненависті та навіть смолоскип – аналогічні. І в існування такого «бандерівця» люди повірили. Звичайно, треба відкрито сказати, що на території України існування націоналістичних рухів є явищем реальним, хоч і маргінальним. Проте в Польщі жодної, навіть найменшої загрози з боку українських радикалів не-

Ми знаємо й про те, що в містах колишньої Галичини процвітала багатокультурність, мови і звичаї сусідів – поляків, українців, євреїв – змішувалися.

Зі свого досвіду знаю, що мій дід, переселений у підольштинське село, вживав німецьких назв предметів щоденного житку: крайзег, майзель, братура, кухи, шпенцер, Гебурстаг тощо. Це було необхідне хоча б для порозуміння із німецькомовними сусідами. Мешканці Вармінсько-Мазурського регіону добре розуміють це явище.

Сьогодні не кожен варшав'янин зрозуміє, що говорить поляк-перемишлянин, навіть коли той часом вживає в розмовній мові українську «ненормативну лексику»; очевидно, перемишлян впізнаємо також із «непольської» співучої інтонації розмовної мови. Зараз, коли серед нас перебуває мільйон мігрантів, взаємовплив культури і мови буде посилюватися.

Іншої думки дотримуються представники крайніх правих угруповань, які вважають, що хвиля мігрантів «запотить» Польщу, особливо її культуру та мову. Зокрема, перемишльські «кресові

бультер'єри» уже б'ють на сполох, бо вважають, що українська стихія негативно позначиться на «польській расіі стану». Тут треба зауважити, що такими поглядами вони також знецінюють, принижують себе, свій народ та культуру. Їхній політичний ідол Роман Дмовський був прихильником теорії так званого «суспільного дарвінізму» («Myśli nowoczesnego Polaka»), тобто вважав, що сильніші народи «поглинають» слабші, а говорючи більш образно – сильніші символічно поїдають слабших. Чи таким чином націоналісти побоюються «слабкості» власного народу перед мігрантами? Де тут поділася їхня національна гордість?

Тим часом, один із учасників виборчої кампанії перед самоврядними виборами нарікав на те, що проти нього ведеться «брудна кампанія», тобто політичні опоненти натякають на його буцімто українські корені. У публічному просторі ми досягаємо чергових меж абсурду. Хочеться запитати: «Чи серед нас є лікар-психіатр?» ■

Орест ЛОПАТА

## Перекинчики

У давні часи, ще коли первісні люди і не чули про інтернет-мережу, серед народу популярна була приказка – «що написане пером, не витягти цього волом». Сьогодні це прислів'я можна модифікувати, говорячи, що в соцмережі нічого не пропадає, зокрема – друковане слово.

Чи не кожного дня з медіа ми дізнаємося про чоргові «крилаті думки» політичних лідерів окремих країн, які в мережі отримують «друге життя» у глузлих фото з підписами («мемах»), створених користувачами. Звичайно, співробітники та прес-служби політиків дуже швидко починають пояснювати, що шеф насправді мав на думці дещо інше, а публіка погано зрозуміла його слова.

У Польщі також трапляються подібні ситуації. Не раз прес-секретар лідера того чи іншого політичного угруповання пояснював із кам'яним лицем, що справді мав на увазі його шеф. Нещодавно сталося це з прем'єр-міністром Матеушом Моравецьким.

У розпалі передвиборчої кампанії перед самоврядними виборами, виступаючи на мітингу, Моравецький назвав «перекинчиками» опонентів із лав опозиційних партій.

Політичні коментатори наввипередки почали гортати старі, ще з XIX століття, галицькі словники та цитувати пояснення цього слова. Зокрема, у нас, в закрзонському народі, синонімом слова перекинчик є: перевертень, яничар, прихвостень. В Україні я знайшов лише один офіційний вислів, в якому з'являється це слово. В'ячеслав Чорновіл на початку 90-х років, виступаючи із трибуни Верховної Ради України, сказав «Перебуваючи в меншості, та ще й розбавлена різноманітними угодовцями та перекинчиками, Народна Рада таки добилася в липні 1990-го проголошення Декларації про державний суверенітет» (цитований вислів походить з Вікіпедії).

На мою думку, ключем до пояснення, чому лідер польського уряду вжив це слово, є біографія М. Моравецького. Відомо, що родина його матері походить із Івано-Франківська (колишнього Станіславова).

## ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

## XVI Спартакіада у Перемишлі

23 та 24 жовтня в українській школі ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі відбулася чергова – вже XVI – Парафіяльна спартакіада. Про це інформує сайт Перемисько-Варшавської архієпархії УГКЦ.

Цього року діти також мали нагоду взяти участь у релігійних змаганнях: у конкурсі для міністрантів та конкурсі релігійного знання.

У спортивних змаганнях брали участь діти та молодь з парафій Перемиського деканату, а саме – з Перемишля, Хотинця, Поздича, Гаїв, Кальникова. Змагання у спартакіаді проходили з різноманітних дисциплін.

Організатором спартакіади були парафія Святого Івана Хрестителя у Перемишлі та Комплекс шкіл ім. отця Маркіяна Шашкевича.

## Запрошення до «Пласту» в Любліні

Організація української молоді в Польщі «Пласт» запрошує всіх охочих приєднатися до своїх структур в Любліні. Для цього треба заповнити анкету-зголошення, розміщену на Facebook-сторінці організації («Пласт Польща»). Інформація з анкет необхідна виховникам та пластовим провідникам для якісного перерозподілу вікових груп та організації програми.

Нагадаємо, «Пласт» у Польщі існував у довоєнний час у Перемишлі, Гданську, Кракові та інших менших містах.

Післявоєнні роки в Польщі для українців були не легкими. На відродження «Пласту» над Віслою треба було чекати. Коли у 1989 році комуністична влада розпалася, ситуація українців покращилася також. Згодом, у 1990 році, було засноване Об'єднання українців у Польщі талегалізована Українська греко-католицька церква. Тоді почалася і діяльність організації української молоді «Пласт».

Більше про організацію та її діяльність можна дізнатися на сторінці Facebook або на сайті [plast.domiwnka.info](http://plast.domiwnka.info)

## Нові плани роботи Українського історичного товариства в Польщі

У Варшаві 20 жовтня відбулося засідання членів Українського історичного товариства (УІТ) у Польщі. Про це повідомляє голова організації, проф. Роман Дрозд. Присутні внесли зміни до статуту організації, зокрема, одне з питань стосувалося дозволу приєднання до організації осіб, які працюють не лише в галузі історії. Це можуть бути особи, які займаються історичними дослідженнями, популяризують історичні знання або піклуються про українські місця національної пам'яті в Польщі. Члени організації вважають, що це дозволить збільшити склад товариства, а також активізувати його діяльність. У ході засідання також обговорювалися напрямки розвитку, особливо в контексті поправки до закону про Інститут національної пам'яті. Було прийнято рішення далі продовжувати й розширювати роботу з реєстром жертв польсько-українського конфлікту під час II Світової війни та повоєнні роки, надалі подавати до ІНП заяви щодо їх розслідування. Історики вирішили, що треба відновити видавничу діяльність, а також розробити новий веб-сайт. Члени УІТ планують організувати дві конференції. Перша, яка вже готується, відбудеться 13–14 грудня в Ченстохові й буде присвячена 30-й річниці хрещення Русі-України. Другу, під назвою «Українці та їхні сусіди протягом століть», заплановано на травень наступного року в Перемишлі, за участі експертів із Польщі та з-за кордону. Вона має стати циклічною подією. УІТ хоче продовжувати бути співорганізатором міжнародної конференції «Лемки, бойки, гуцули, русини; історія, сучасність, матеріальна та духовна культура». Це вже восьмий захід із цієї серії. Він має відбутися в Новому Саді (Сербія). Під час засідання товариства його члени обговорили також підготовлений «Лист до поляків» із нагоди 100-річчя відновлення незалежності.

## «Відимо» на Днях української культури в Бухаресті

Жіночий гурт карпатської пісні «Відимо» зі Сянока в жовтні взяв участь у Днях української культури в Бухаресті. Його учасниці виступили з народним репертуаром, а також разом із церковним хором заспівали



▲ «Відимо» в дорозі до Бухаресту. Фото з архіву гурту

літургію на Свято Покрови (14 жовтня) в православній святині Св. Петра Могили в Бухаресті.

Дівчат зі Сянока запросила до столиці Румунії Ярослава Колотило, голова Союзу українців Румунії. «Представники української організації з Румунії висловили надію на плідну співпрацю з нашим Об'єднанням українців у Польщі, – зазначає Маріанна Яра, керівник „Відимо“. – Українська меншина в Румунії схожа на нашу. Вони теж є представниками автохтонного українського населення, як і українці в Польщі».

Це вже друга поїздка «Відимо» до Румунії у цьому році. У серпні гурт побував на фестивалі церковної музики у місцевості Вишня Рівня (північ Румунії).

«Відимо» вже 18 років виступає на сценах Польщі та за кордоном. Художнім керівником «сяноцьких відьм» (так називають себе членкині гурту) є Маріанна Яра. Вона також диригент і художній керівник колективу «Співанка» в Мокрому, гурту «Лем Ми» в селі Команча, церковного хору «Ірмос» та дитячих ансамблів.

## Конференція Ягеллонського університету у Кракові

16 жовтня в аулі – актовому залі Колегіум Новум Ягеллонського університету у Кракові – з нагоди 40-річчя обрання кардинала Кароля Войтили папою римським, відбулася міжнародна наукова конференція під назвою «Духовно неподільна Європа „двох легенів“ святих Бенедикта, Кирила та Мефодія в думці та екуменічній діяльності св. Івана Павла II». Про це повідомляє Олег Алексійчук.

Автор повідомлення пригадує, що вперше про перспективу прощі папи римського до Києва, яка відбулася 2001 року, можна було почути на краківських Блоях 22 червня 1983 року під час другого паломництва папи римського до Польщі. Тоді делегація українців Кракова (Аня Дзюбина, Володимир Мокрий, Оля Попович) подарувала Святішому Отцю інкрустовану тацу з картиною лемківської церкви на вишиваному українському рушникові.

Серед доповідачів із Польщі, України та Росії, які виступали на конференції, були також представники української меншини, зокрема Олег Гнатюк із Гданська. Голова Братства св. Володимира в Гданську виступив із рефератом під назвою «Образ співтворця християнської Європи св. Володимира Хрестителя Київської Русі в думках і посланнях до українців св. Івана Павла II».

Натомість про «зацікавлення кардинала Кароля Войтили Лемківщиною», «зустрічами та врученням дарів св. Іванові Павлу II православними та греко-католицькими лемками у 1997 році під час екуменічної молитви за здійснення паломництва в Україну, здійсненого у 2001 році, в каплиці Святих Бориса та Гліба Фундації св. Володимира Хрестителя Київської Русі у Кракові на вул. Канонічій 15» говорили представники Об'єднання лемків – Стефан Клапик, Олександр Маслей та Вацлав Шлянта.

З черги професор Володимир Мокрий виступив з доповіддю під заголовком «Аналогії, подібності та наслідки діяльності святих Кирила та Мефодія з болгарською та македонською меншинами в грецькій колонії Салоніки в IX столітті, а також плоди зустрічей митрополита Кракова Кароля Войтили та св. папи Івана Павла II з українською національною меншиною у Кракові до 2004 року».

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: [nasze-slowo.pl](http://nasze-slowo.pl)

## Представники нацменшин в Польщі виступили з заявою в справі Купріяновича

Представники національних та етнічних меншин у Польщі виступили з відкритою заявою щодо нападів на історика д-ра Григорія Купріяновича.

«Організації національних і етнічних меншин вкрай стурбовані цілеспрямованими нападами на лідера української громади в Люблінському воєводстві голови Українського товариства Григорія Купріяновича», – йдеться у повідомленні.

Автори документа зазначають, що атаки, ініціатором яких є найвищий представник влади в регіоні – воєвода Пшемислав Чарнек, є формою відвертого залякування і дискредитації громадян Польщі української національності, а також в певний спосіб «легітимізують» залякування представників інших національних та етнічних меншин за допомогою аналогічних методів.

«На особливу увагу заслуговує той факт, що люблінський воєвода в своїх публічних виступах послугується неправдивою інформацією, ображає учасників урочистостей 8 липня 2018 року, які відбувалися на могилах жертв пацифікації 10 березня 1944 року, заперечує позицію істориків, в тому числі дослідників Інституту національної пам'яті», – підкреслюють лідери організацій і цитують висновки істориків ІНП, які не виявили злочину у промові Купріяновича в Сагрині. Також вони подають факти з документа ІНП про те, що більшість жертв в Сагрині – цивільні особи.

Автори звернення стурбовані тим, що воєвода намагається нав'язати широкому загалу «єдиноправильне» розуміння історії. Вони також засмучені тим, що слова та дії представника влади на Люблінщині нищать багаторічну позитивну діяльність в напрямку розвитку міжкультурного діалогу.

«З урахуванням вищесказаного, а також для добробуту всіх громадян Республіки Польщі, незалежно від їх національності та релігії, звертаємося до маршалка Сейму Марека Кухцінського та прем'єр-міністра Матеуша Моравецького з очікуванням реакції на безвідповідальну, дискримінаційну практику люблінського воєводи».

Найвищий представник республіки в регіоні, доктор юридичних наук ні в якому разі не повинен керуватися в своїй діяльності (яка виникає з функцій, які він виконує) національними упередженнями, доводити до поділів на національному ґрунті, порушувати права своїх співгромадян в сфері свободи поглядів і їх власної історичної пам'яті», – підсумовують лідери меншинних організацій.

Звернення підписали:

**Богуміла Бердиховська** – експертка, яка оцінює грантові внески національних та етнічних меншин до Міністерства внутрішніх справ та адміністрації;

**Маріюла Абковіч** – представниця караїмської спільноти у Спільній комісії уряду та нацменшин (СКУНМ);

проф. **Степан Дудра** – представник лемківської спільноти в СКУНМ;

д-р **Любомір Моліторіс** – представник словацької спільноти в СКУНМ;

**Петро Тима** – голова Об'єднання українців у Польщі, представник української спільноти в СКУНМ;

проф. **Роман Дрозд** – голова Українського історичного товариства;

**Алгірдас Вайцекаускас** – представник литовської спільноти в СКУНМ;

**Стефан Клапик** – голова Об'єднання лемків;

**Артур Яблонський** – співголова СКУНМ в 2008–2012 роках;

д-р **Ева Міхна** – експертка, яка оцінює грантові внески національних та етнічних меншин до Міністерства внутрішніх справ та адміністрації;

д-р **Андрій Артем'юк** – голова Союзу українців Підляшшя;

д-р **Мірослава Копистянська** – представниця лемківської спільноти в СКУНМ.

Опрацювала  
**Христина ЗАНИК**

## ПОДІЇ



## Осінь із фестивалем української культури на Підляшші

▲ «Ранок» і «Вербонька» показали спільно гопака.

Концерти української пісні і танцю, покази лялькових вистав для дітей і перегляди фільмів, презентації книжок, виставки, ярмарок народного рукоділля – як і раніше, у рамках Фестивалю української культури на Підляшші «Підляська осінь» було чимало пропозицій. Події найбільшого заходу Союзу українців Підляшшя відбувалися 25-28 жовтня у десятих місцевостях регіону.

«Підляська осінь» – це найбільш масштабна та різноманітна подія у житті підляських українців, яка не обмежується лише концертами фольклорних ансамблів. Окрім них, вона охоплює багато підляських місцевостей. Це дозволяє тим, хто ототожнює себе з українством, або просто є прихильником української культури, брати участь у фестивальных заходах у різних місцях.

Д-р Андрій Артем'юк пояснює: «Кожного року фестиваль різниться. Інші ансамблі, репертуар, локації, а також – інші емоції. Основна ж мета – якнайширше показати спектр української культури протягом відносно короткого часу. Це не тільки співи й танці, але і матеріальна культура, виставки, вистави для дітей. Це – важливий елемент програми фестивалю».

На відміну від попередніх років, цьогорічні фестивальні заходи не відбувалися на південь від річки Буг, зате пройшли аж у 10-х містах, містечках і селах Підляського воєводства. Як правило, головною локацією був Більськ-

Підляський – центр життя української громади регіону. Фестиваль не обминув також Білостока, де в залі Підляської опери і філармонії проходить чи не найбільш престижний концерт «Підляської осені». Окрім цього, фестиваль завітав до містечок Гайнівка, Сім'ятичі, Кліщелі та Нарва, а також до Черемхи. Українська музика пролунала й у підляських селах – цього року українські колективи відвідали Кнориди, Клюковичі та Гатьки.

Фестиваль презентує як місцеву, так і загальноукраїнську музичну традицію. За майже 30 років інституціоналізації українства у регіоні вдалося збудувати солідні основи місцевого культурного життя меншини. Доказ цього – ді-



Дебютанти на сцені «Підляської осені» – діти, які вчаться української мови.

яльність різноманітних ансамблів, які творять усі, починаючи від старших виконавців – носіїв підляської традиції, до груп, які виконують опрацьований фольклор, та молодих виконавців. На кожному з концертів презентував себе хтось із локальних виконавців, адже фестиваль – це перш за все презентація того, що вдається створити на місці, на Підляшші.

Візиткою підляських українців є, без сумніву, молодіжні фольклорні колективи «Гілочка» з Черемхи і «Ранок» з Більська-Підляського. «Ранкові» дівчатка останнім часом мали багато концертів, тому – зізнаються – вже не відчують хвилювання на сцені.

«На „Підляській осені“ ми виступаємо у Більську, Сім'ятичах, Білостоці і в Гайнівці, – перерахувала Естера Тіхонюк з „Ранку“. – Співали пісні а капела і з інструментальною групою. „Підляська осінь“ – це найбільша імпреза, на якій ми виступаємо на Підляшші, але для нас не мають значення великі чи малі сцени. Ми не готувалися довго, бо останнім часом мали багато інших виступів».

На фестивалі можна було побачити і послухати як вокальну, так і танцювальну групи ансамблю «Ранок». «Ранкові» танцюристи показали спільну постановку – «Гопак» – разом із Зразковим ансамблем народного танцю «Вербонька» з Зорі з України.

Кожного року на «Підляській осені» не бракує нових виконавців. Цього року на сцені білостоцької філармонії вперше виступили малята з садка і початкової школи, які вчаться в Білостоці української мови.

Незмінно великий успіх серед підляської публіки мають виконавці з України, особливо – ансамблі пісні й танцю, які презентують український фольклор у класичному, академічному виконанні. Зіркою цьогорічного свята був Народний ансамбль пісні і танцю «Славутич» з Кременчука.

«Ми відтворюємо старинні українські пісні, які існували в нашій Полтавській області. Це пісні, передані нашими бабусями та старшим поколінням, яке співало в нашому ансамблі 20-30 років тому», – пояснив учасник ансамблю Василь Панченко.

Хоча основний зміст свята – це передусім презентація української пісні й танцю, кожного року організатори намагаються збагачувати фестиваль іншими елементами. Постійною частиною програми вже багато років є покази лялькових вистав для дітей. Цього разу у чотирьох локаціях підляські діти могли подивитися лялькову виставу «А де ж п'яте?» у виконанні Львівського обласного академічного театру ляльок. Слід відзначити, що вистави в рамках «Підляської осені» – це для підляських малят єдина нагода зустрітися зі справжнім українським театром.

«Ця вистава вчить дітей і дорослих, що для того, аби щось нове відбулося, треба до нього поставитися з любов'ю, чуттям, повагою і з добротою», – підсумовувала зміст вистави про курку і півника артистка Слава Курилко.

У рамках фестивалю у Міській публічній бібліотеці у Більську-Підляському відбувся «Вечір українського кіно». Демонстрували український художній фільм «Хайтарма» про депортацію кримських татар у 1944 році. Відбулася також презентація книжки «Кримські татари. Ситуація народу в умовах змін державності» д-р Оксани Войтюк з Університету в Білостоці.

Головні концерти супроводжувалися виставками про акцію нищення церков на Холмщині і Південному Підляшші у 1938 році, а також про Михайла Вербицького, автора українського національного гімну. Традиційно відбувся також ярмарок народного рукоділля.

Фестиваль провів Союз українців Підляшшя, у співпраці з дванадцятьма партнерами, завдяки дотації Міністра внутрішніх справ і адміністрації Польщі.

«Підляська осінь» бере початок з «Музичних діалогів над Бугом», які уперше відбулися у 1991 році в Мельнику. Саме тоді презентація української культури пройшла вперше з великим розмахом. Назва «Підляська осінь» з'явилася на третьому святі української культури, коли фестиваль вперше пройшов восени, але не в Мельнику, а в Більську-Підляському. Відтоді це – найважливіший культурний захід підляських українців, який є культурною візиткою середовища і найбільшим за кількістю виконавців та територіальним обсягом. ■

Людмила ЛАБОВИЧ  
Фото авторки статті



Вистава для дітей у Громадській початковій школі св. Кирила і Мефодія у Білостоці.

## УКРАЇНА

## Українські боксери та боксерки – відомі у світі

Не братами Кличками єдиними живе український бокс. З нагоди поєдинку між українцем Сергієм Дерев'янченком та американцем Деніелом Джейкобсом, який відбувся 27 жовтня в Нью-Йорку, знайомимо вас із найцікавішими боксерами та боксерками, які продовжують у світі славу українського боксу, здобуту для України братами Кличками.

У двобої Дерев'янченко-Джейкобс переміг останній. Це бій, до якого Сергій приїмав протягом трьох років професійної кар'єри в Америці. У 2014 році він переїхав до США і там почав займатися боксом професійно, підписавши контракт із промоутерською компанією з Нью-Йорка. «Його спаринг-партнери, говорячи про рухи українця на рингу, порівнюють його із Майком Тайсоном, кажуть, в нього важко влучити, а коли він наближається, то ніби затискає тебе і вражає своїми багатосерійними комбінаціями», — так оцінює здібності Сергія Дерев'янченка сайт «Голос Америки».

**Олександр Усик** вже давно став українським символом — не лише завдяки своїм перемогам, а й харизмі. Те, що він носить оселедець та танцює гопака після виграшу двобою, зробило боксера популярним. Олександр Усик пережив стрімкий злет кар'єри після того, як здобув золото в Олімпійських іграх 2012 року в Лондоні. Протягом трьох років Усик дійшов до бою в Чемпіонаті світу юніорів важкої ваги World Boxing Super Series. У фіналі, що відбувся у Москві, він з легкістю поборов росіянина Мурата Гассієва. Таким чином Усик здобув усі чемпіонські пояси у своїй ваговій категорії.

Зараз єдиний клопіт Олександра Усика — це те, що він отримав уже всі доступні перші винагороди у своїй ваговій категорії, тож тепер йому не вистачає спортивних викликів. Тому можна очікувати, що невдовзі він перейде до іншої вагової категорії.

**Василь Ломаченко**, дворазовий олімпійський чемпіон — родом із Одеси. Спочатку він зробив кар'єру в аматорському боксі. У жовтні 2012 року Ломаченко разом з іншими призерами Олімпійських ігор офіційно завершив виступи на аматорському рингу, підписав контракт з WSB і перейшов до напівпрофесійного боксу, у новостворений клуб «Українські отамани». Тож професійний дебют Ломаченка у вищій лізі відбувся в січні 2013 року.

Василь Ломаченко в дванадцятьох професійних боях здобув чемпіонські пояси в трьох ва-

гових категоріях. Українець підтвердив, що належить до невеликої групи найкращих боксерів у світі, які не розподіляються за такими категоріями. Зараз він знаходиться на третьому місці у рейтингу р4р (з англ. «round for round» — фунт за фунт), тобто — є найкращим боксером незалежно від вагової категорії за версією відомого журналу The Ring.

Серед жінок варто виділити семиразову чемпіонку України серед аматорів, боксерку з Вінниці **Олександру Сидоренко**. Вона до того ж є чемпіонкою світу з кік-боксінгу. Зараз вона переїхала до Польщі й відкрила власний боксерський зал у Варшаві. Олександра розпочала тут вже не



▲ Василь Ломаченко. Джерело: Boxing Scene

аматорську, а професійну боксерську кар'єру, отримала польське громадянство і тепер б'ється під польським прапором. 19 квітня цього року Олександра здолала польську боксерку Бояну Лібішевську, успішно дебютувавши таким чином на професійному рингу.

Нещодавно славу в Інтернеті здобула ще одна українська боксерка, цього разу наймолодшої категорії. Після того, як відеоролик із тренування харківської 9-річної боксерки **Кіри Макого-ненко** опублікувала Київська федерація боксу у Facebook, дівчинка отримала звання боксерки-вундеркінда. Відео набрало понад 20 тисяч переглядів та більше півтисячі захоплених коментарів. Кіра — національна чемпіонка України з боксу з непереможним рекордом: вісім виграшів та нуль програвів. ■

ПУЛЬС  
УКРАЇНИ

Заява Львівської облради про демонтаж скульптур левів з Цвинтаря орлят викликала скандал у Польщі. Віце-міністр МЗС Польщі Бартош Ціхоцький уже заявив, що українська сторона вже отримала офіційне попередження про негативні наслідки у випадку демонтажу левів. Заяву щодо скульптур на польському військовому меморіалі на Личаківському цвинтарі депутати Львівської облради прийняли під час сесії 25 жовтня. У тексті документа висловлюється вимога до мерії Львова демонтувати левів із цвинтаря, а в правоохоронців вимагають провести розслідування появи цих скульптур на Личаківському цвинтарі. Ця заява пройшла практично непоміченою в українських медіа. Текст заяви досі не опублікований на офіційному сайті облради. Однак вже наступного після сесії дня, 26 жовтня, у польських ЗМІ вийшла низка публікацій із висловленням обурення та засудження цієї заяви.

Предстоятель Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП) патріарх Філарет готовий очолити українську помісну православну церкву, якщо йому це довірить Архієрейський собор. В ефірі «Українського радіо» він озвучив критерії, які будуть враховані під час обрання предстоятеля єдиної помісної православної церкви в Україні. «Треба мати богословську освіту, треба знати церковні канони, треба мати досвід управління не єпархією, а досвід управління церквою. А якщо досвіду немає — то діла не буде», — сказав глава УПЦ КП. За його словами, вселенський патріарх Варфоломій хоче, щоб українську церкву очолював архієпископ — митрополит, не патріарх. Водночас УПЦ КП вирішила, що для зовнішнього вжитку предстоятель УПЦ матиме розширений титул. Тому буде і розширений титул, і скорочений — для внутрішнього вжитку. Розширений — архієпископ і митрополит київський і всієї Русі України. Скорочений — патріарх київський і всієї Русі-України.

Моніторингова місія ОБСЄ не побачила прямих доказів російського втручання на сході України. Про це заявив перший заступник голови Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні Олександр Хуг. Він додав, що місія бачила особливі види зброї, які в деталях описала у звітах, включно з військовим електронним озброєнням. Хуг зазначив, що представники ОБСЄ також бачили людей з розпізнавальними знаками армії Росії на формі, але, за його словами, «таку форму можна купити в будь-якому місці». «Ми бачили також розпізнавальні знаки Німеччини, Іспанії та інших, а також Росії», — резюмував Хуг. Така заява Хуга викликала критику з боку українських політиків. Зокрема, віце-спікер Верховної Ради України Ірина Геращенко назвала заяву заступника глави місії ОБСЄ Хуга «очевидно недолугою і невдалою». Нагадаємо, що нещодавно Олександр Хуг, який після завершення терміну в жовтні йде з посади першого заступника глави місії в Україні, заявив, що військову частину конфлікту на Донбасі можна зупинити за лічені години, але на повне завершення піде набагато більше часу. Місія ОБСЄ розпочала роботу в Україні в березні 2014 року — спочатку в Криму, куди в результаті окупанти перестали пропускати спостерігачів, а потім і на Донбасі. Новим заступником глави СММ ОБСЄ в Україні замість Олександра Хуга стане британець Марк Етерінгтон.

До ООН подали заяву на захист угорців Закарпаття. 24 жовтня у святкування Дня ООН румунські та угорські політичні партії і організації підписали спільну заяву на захист прав меншин, яку подали ООН. Зокрема, у ній йдеться про утиски закарпатських угорців. «Оскільки тепер в Україні не лише позбавляють представників закарпатських меншин їх прав, а й переслідують угорців, варто нагадати про статтю 2 Декларації ООН про ліквідацію дискримінації. Просимо попередити Україну, відповідно до статуту ООН, аби вона несли відповідальність щодо прийнятого нею документа», — зазначається в заяві. Її підписали представники Демократичної спілки угорців Румунії (RMDSZ), Угорської народної партії Трансильванії (EMNP), Угорської громадянської партії (MPP), а також представники Угорської національної ради (EMNT) і Сербської національної ради (SZNC). Зустріч партій та організацій відбулася 24 жовтня в Коложварі (Румунія) за участю Каталін Сілі, уповноваженого держсекретаря прем'єр-міністра Угорщини. Нагадаємо, раніше проект «Миротворець», який викриває сепаратистів та осіб, що загрожують національній безпеці України, опублікував список з 500 жителів Закарпаття, які мають як українські, так і угорські паспорти. Публікацію списку офіційно засудив міністр закордонних справ України Павло Клімкін.

## Сенцов живий і отримав премію Сахарова

Кримський режисер і український політв'язень утримуваний в колонії в Росії Олег Сенцов став лауреатом премії Європарламенту імені Андрія Сахарова «За свободу думки». Премія передбачає грошову винагороду в 50 тисяч євро.

Премія ім. Сахарова, відомого російського винахідника водневої бомби та борця за права людини, заснована Європарламентом у 1988 році і вручається щороку за видатний внесок у захист прав людини і основних свобод.

На здобуття премії «За свободу думки» імені Андрія Сахарова Сенцова висунула Фракція Європейської народної партії (EPP) у Європарламенті. Церемонія вручення має відбутися 12 грудня у Страсбурзі.

Також в українських медіа було опубліковано письмовий лист-заповіт Олега Сенцова від 7 вересня 2018 року. У ньому він розпоряджається своїми сценаріями:

«(...) В разі моєї смерті екранізацію фільмів за моїми сценаріями, а саме „Носорог“, „Кай“, а також написані мною в неволі „Блистательный мир“, „Вороны“ та „Кристи“ доручаю моїй соратниці й другому режисерові Євгенії Врадній у якості режисера-постановника. (...) Правонаступниками, спадкоємцями і одержувачами моїх гонорарів після моєї смерті, я призначаю моїх дітей: Сенцову Аліну і Сенцова Владислава».

Нагадаємо, Олег Сенцов, припинив голодування 5 жовтня цього року з примусу лікарів в'язниці, які погрожували годувати його через трубку та помістити в психіатричному відділі. Олег Сенцов, побоюючись, як він висловився, «перетворитися на овоча», вирішив вийти з голодування. Він загалом голодував 145 днів з вимогою звільнити всіх українських політв'язнів, які перебувають в російських тюрмах. У результаті протесту його здоров'я у критичному стані. ■

Сторінку підготувала Галія КОЗАК

За pravda.com.ua підготувала аВ

## ВИБОРИ

## 38 українців перемогли у місцевих виборах у Польщі

У виборах до самоврядних структур у Польщі балотувалося 95 кандидатів – представників української меншини. Виграли вибори 38. Двоє будуть брати участь у другому турі на бургомістра та війта, який пройде 4 листопада.

Під час самоврядних виборів у Польщі представники української меншини балотувалися до рад гмін, повітів, воєводських сеймиків, а також на посади війтів та бургомістрів міст. Усього було 95 українських кандидатів, які балотувалися з різних виборчих комітетів.

Голова Об'єднання українців у Польщі (ОУП) Петро Тима вважає, що найбільшим успіхом є те, що серед депутатів Вармінсько-Мазурського воєводства буде двоє українців. Це – Мирон Сич та Збишко Гомза.

– У попередніх виборах у 2014 році на рівні сеймику не було членів української меншини, не було активних людей, які б організовували чи підтримували українські ініціативи. Зараз маємо двох таких людей. Це успіх», – говорить голова ОУП.

Діач звертає увагу, що ці вибори були сильно «політизовані».

– Це, зокрема, мало вплив на стриману позицію людей, які розуміють потребу бути у самоврядуванні, – вважає Петро Тима.

Українці, зокрема, з огляду на широку та досить розпорошену географію проживання у Польщі, не могли створити свого виборчого комітету. Серед меншин свій комітет мали лише німці. Українці в основному балотувалися від місцевих виборчих комітетів або Коаліційного комітету «Платформа. Новочесна. Громадська коаліція». Адам Вевюрка, який був кандидатом до ради Ліґицького повіту, балотувався саме від цього опозиційного комітету. Лемківський діач вважає, що через поганий результат його «Громадської коаліції» йому також не вдалося перемогти.

– Мені бракувало 30 голосів, аби стати депутатом ради повіту. Це небагато. Комітет, з якого я балотувався, загалом мав поганий результат у Нижньосілезькому воєводстві, – вважає Адам Вевюрка, який набрав загалом 327 голосів. Це був найкращий результат

з-посеред усіх кандидатів цього комітету, які балотувалися до ради повіту.

Порівнюючи результати цьогорічних і попередніх (2014 року) виборів для українських кандидатів, можна зробити висновок – вони є досить схожими. Для приблизно 30% кандидатів вибори завершилися перемогою. У деяких регіонах ці результати виявилися набагато кращими. Наприклад, на Підляшші з шести кандидатів місцеві українці у самоврядуванні будуть мати своїх чотирьох представників.

## Українські кандидати, які перемогли у самоврядних виборах 2018 року:

Західнопоморське воєводство:

**Володимир Філь**, депутат міської ради Білого Бору  
**Мирон Дунчак**, депутат ради гміни Колобжег

Вармінсько-Мазурське воєводство:

**Мирон Сич**, депутат сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства  
**Збишко Гомза**, депутат сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства

**Мирослав Олійник**, депутат ради Бартошицького повіту  
**Ярослав Когут**, депутат ради Лідзбарсько-Вармінського повіту

**Андрій Сидор**, депутат ради Ельблонзького повіту  
**Владислав Грушка**, депутат ради Браневського повіту

**Богдан Ярмола**, депутат ради Браневського повіту  
**Богдан Походай**, депутат ради Браневського повіту

**Богуслав Щерба**, війт гміни Годково  
**Стефанія Урбанська**, депутатка ради гміни Бані-Мазурські

**Беата Середя**, депутатка ради гміни Бані-Мазурські  
**Стефан Білас**, депутат до ради гміни Будри

**Йосип Маркевич**, війт гміни Будри  
**Петро Баран**, депутат ради гміни Барцяни

**Віолетта Герко**, депутатка ради гміни Барцяни  
**Тереса Красуцька**, депутатка ради гміни Сроково

**Йосип Ластівка**, депутат ради гміни Сроково  
**Богумила Бревка**, депутатка ради гміни Дивіти

**Зенон Бурачок**, депутат міської ради Кентшина

Поморське воєводство:

**Михайло Трембач**, депутат ради Гданського повіту  
**Роман Трембач**, депутат міської ради Прущ-Гданський

**Ярослав Ставний**, депутат ради Штумського повіту  
**Ярослав Лоза**, депутат ради гміни Студениці

**Вітольд Циба**, війт гміни Божитухом

**Чеслав Дрозд**, депутат міської ради Члухова

Мазовецьке воєводство:

**Ярослав Гірний-Будка**, депутат ради гміни Міхаловиці

Підляське воєводство:

**Марія Рижик**, депутатка ради повіту Більська-Підляського

**Алина Коршак**, депутатка ради гміни Більська-Підляського

**Петро Осташевський**, депутат міської ради Більська-Підляського

**Марко Хмелевський**, депутат ради гміни Вірля

Підкарпатське воєводство:

**Володимир Копилець**, депутат ради гміни Команча  
**Богдан Гоч**, депутат ради гміни Дукля

Малопольське воєводство:

**Януш Барна**, депутат ради Горлицького повіту  
**Іван Бодак**, депутат ради гміни Сенкова

Нижньосілезьке воєводство:

**Лідія Зубаль**, депутатка ради гміни Громадка  
**Дарій Павліши**, війт гміни Громадка

Списки підготовані на основі інформації, отриманої від кандидатів, лідерів регіональних структур Об'єднання українців у Польщі, Союзу українців Підляшшя та Об'єднання лемків, а також інформації з сайту Державної виборчої комісії (Państwowa Komisja Wyborcza). ■

Павло ЛОЗА

## Українці Підляшшя у виборах до самоуправління

В останніх виборах до органів місцевого самоврядування у Підляському воєводстві балотувалося шестеро українських кандидатів. Четверо із них представлятимуть Союз українців Підляшшя (СУП) в органах самоврядування різних рівнів.

З 1994 року українці Більська-Підляського та околиць балотуються передовсім від виборчого комітету «Більська коаліція», який об'єднує зараз представників білоруської та української громад, тобто кандидатів, що розраховують на голоси православного електорату. Цього року від комітету балотувалися п'ятеро українських кандидатів – відомих аніматорів українського життя на Підляшші: Марія Рижик, Єлизавета Томчук, д-р Андрій Артем'юк, Алина Коршак та Петро Осташевський. Вибори закінчилися успішно для трьох із них.

Представницею середовища в раді повіту Більська-Підляського буде Марія Рижик – вчителька математики, заступниця голови Союзу українців Підляшшя, багатолітня організаторка українських фестивалів, концертів та заходів для українських дітей.

«У самоврядуванні я вже 20 років із невеликою перервою», – каже Марія Рижик. – «Я була в раді міста Більська-Підляського. Зараз буду вдруге в раді повіту. Протягом цієї каденції треба буде розгорнути діяльність так, щоб за п'ять років на місце тих, хто вже досить довго функціонує в радах, увійшли молоді люди».

Виявляється, що молодих українців, які зацікавлені участю в політичному житті, все-таки не бракує, що й показали останні вибори. Вдруге у раді міста Більська-Підляського опинився 28-річний Петро Осташевський, засновник та учасник українських ансамблів, відомий, серед іншого, як лідер та акордеоніст гурту «Гойраки».

До ради гміни Більськ-Підляський потрапила Алина Коршак, членкиня Головної управи Союзу укра-



▲ Петро Осташевський



▲ Алина Коршак



▲ Марія Рижик



▲ Марко Хмелевський

їнців Підляшшя (СУП), молода солтиска Гатьок – україномовного села, відомого одним із найстаріших слов'янських городищ VI–XIII ст.

«Передусім я хочу зосередитися на культурних справах на Підляшші, – пояснює вона. – Це те, що мене цікавить, і саме у цьому напрямку я рухатимуся. Я хочу, щоб люди знали про своє коріння і думаю, що ми можемо розвивати українську культуру в наших підляських селах. У нас є гарні осередки культури, де можемо частіше робити різні заходи, запрошувати ансамблі з України».

Присутність активних українців, які беруть участь у політичному житті, дуже важлива в підляських селах, а надто – в умовах своєрідної «боротьби за душі» україномовних підляшан, національна свідомість яких найчастіше дуже низька.

«У нас люди не кажуть „я українець” чи „я білорус”, – говорить А. Коршак. – Їхня основна думка – що „ми тутешні, живемо на своїй землі і треба нам дбати про те, що ми маємо”. Люди в селах розмовляють підляською говіркою, навіть у деяких хатах пробують говорити діти. Однак вони не замислюються, ким є. До українських ініціатив я бачу позитивне ставлення, просто люди хочуть, щоб відбувалися різні заходи. Часом вони самі до мене приходять і кажуть, що треба щось організувати й зустрітись».

Свого представника підляські українці матимуть також у структурах ради гміни Вірля, україномов-

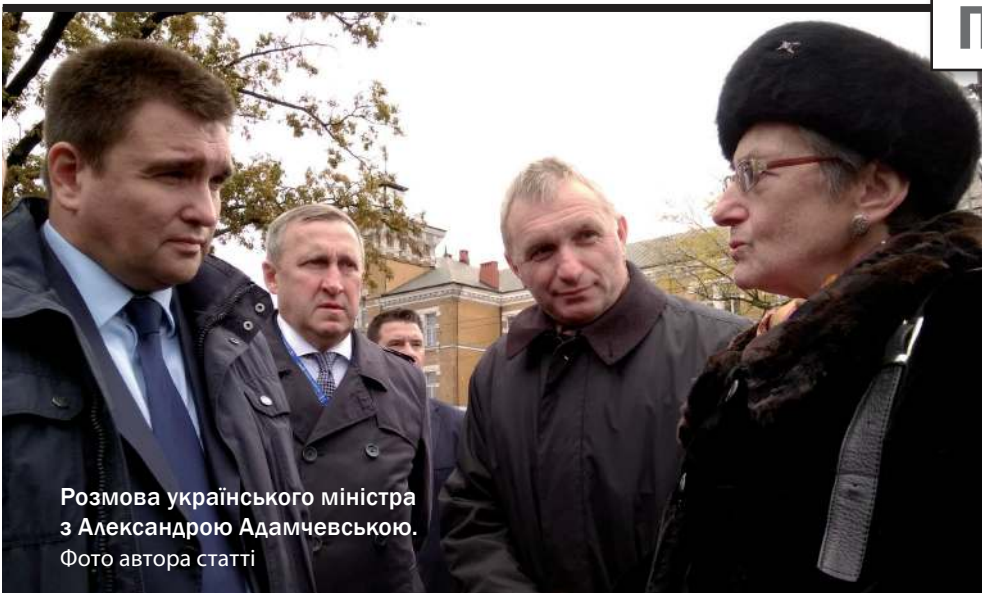
ного містечка з єврейським минулим, у якому стоять двомовні польсько-білоруські таблиці з назвами місцевостей. Це – Марко Хмелевський, український громадський діяч, організатор українських заходів у містечку, який, окрім цього, реалізовує польсько-українські проекти обміну молоді. У виборах він балотувався від виборчого комітету «Жителі гміни Вірля».

Загалом на Підляшші до органів самоврядування різних рівнів потрапили четверо українських кандидатів. Результат непоганий, хоча – на думку Марії Рижик – це радше поміркований успіх: «Хотілося би кращого результату, адже в нашому середовищі є багато осіб, які повинні бути в самоуправлінні».

Проте заступниця голови СУП додає: «Треба однак сказати, що, окрім чотирьох осіб з СУП, до органів місцевої влади в різних місцевостях, наприклад, у Нурець-Станції, увійшли люди, які ототожнюються з українським рухом, сприяють українським заходам, допомагають в організації наших концертів. Ми з ними співпрацюємо».

Українці Підляшшя беруть активну участь у політичному житті регіону вже майже три декади. Хотілося б, щоб у наступних виборах громада мала своїх кандидатів також на бургомістрів та війтів, а ще – аби розширилася географія участі представників СУП у різних органах місцевої влади, передусім, щоби вони були присутні в центрі воєводства – Білостоці. ■

Людмила ЛАБОВИЧ



Розмова українського міністра  
з Александром Адамчевською.  
Фото автора статті

## ПОДІЇ

### Візит Павла Клімкіна до Варшави

У польській столиці 23–24 жовтня з дводенним візитом перебував міністр закордонних справ України Павло Клімкін. Крім участі у Варшавському форумі безпеки, очільник українського МЗС зустрівся, зокрема, зі своїм польським колегою Яцеком Чапутовичем та представниками української громади.

Під час двосторонньої зустрічі міністр закордонних справ Польщі Яцек Чапутович і Павло Клімкін розмовляли не лише про актуальну політику, але й про способи розблокування історичного діалогу.

Щоб зрушитися з місця в історичних питаннях, Київ мав би розблокувати заборону пошукових робіт та ексгумації

останків польських жертв II Світової війни в Україні, а Варшава — захищати українські місця пам'яті в Польщі.

«З міністром Я. Чапутовичем додатково попрацюємо над практичними результатами. Нині ми про них розмовляли, і найближчим часом, я сподіваюся, повідомимо, як усе відбуватиметься», — сказав український міністр.

У рамках візиту до польської столиці Павло Клімкін спільно з представниками української громади в Польщі віддав православне кладовище в районі Воля, поклав квіти та засвітив лампадки на могилах воїнів за волю України та біля пам'ятника жертвам Голодомору.

Міністр закордонних справ України поклав також квіти до пам'ятника

православному капелану війська УНР Семенові Федороньку, якого вбито в 1940 році в Катині. Двоє його синів, підхорунжі Армії крайової — В'ячеслав і Орест — героїчно загинули в серпні 1944 року під час Варшавського повстання. Третій син Олександр був пілотом 300-го бомбардувального дивізіону Польських повітряних сил у Великобританії й загинув під час нальоту на Мангайм. У 2008 році, біля православного собору на варшавській Празі, за участі президента Польщі Леха Качинського встановлено камінь на честь Семена Федоронька та його синів. 24 жовтня біля пам'ятника з міністром зустрілися представники Посольства України та української меншини в Польщі. Прийшла також внучка С. Федоронька Александра Адамчевська, яка в короткій розмові з міністром розповіла про долю своєї сім'ї.

Павло Клімкін зустрівся в Посольстві України у Варшаві з головою Об'єднання українців у Польщі Петром Тимоєм, колишнім головою ОУП Юрієм Рейтом та головою Українського товариства в Любліні Григорієм Купріяновичем. Представники меншини, зокрема, наголошували на потребі опрацювання стратегії співпраці українського уряду з українськими організаціями за межами держави.

Міністр закордонних справ України зустрівся також із Блаженнішим митрополитом Варшавським та всієї Польщі Савоєм. ■

Павло ЛОЗА

## Право голосу для українських мігрантів

**Понад половина європейських держав дозволяє голосувати на місцевих самоврядних виборах мігрантам з-поза ЄС. З точки зору надання суспільних і політичних прав мігрантам, що постійно перебувають на її території, Польща знаходиться позаду — її випереджають Естонія, Литва чи Болгарія. Тим часом тема мігрантів в останніх виборчих кампаніях у Польщі стає однією з провідних.**

В останні години передвиборчої кампанії одна з політичних партій випустила ролик, у якому лякала глядачів неконтрольованою міграцією до Польщі у разі перемоги її політичних конкурентів. У одному з міст на сході перед самою виборчою тишею з'явився плакат, де повідомлялося, що виграш одного з кандидатів — дотеперішнього голови міста — призведе до приїзду іммігрантів, які «будуть вбивати і гвалтувати жінок та дітей».

І хоч у підсумку ця важка пропагандистська зброя не подіяла, її постріл залишив малоприємний післямак. Безперечно, про що ми неодноразово писали в «НС», тема мігрантів, як і «бандерівців», «неконтрольованої зброї» з-за «нестабільного» українського кордону тощо, використовуватиметься у польській політичній дискусії і надалі. Це вже не просто тема маргінальних націоналістів — за неї взялися важковаговіки польського політичного життя.

Ім важко було б це зробити, якби у Польщі мігранти мали право голосу: адже найлегше маніпулювати тими, хто в країні вже відсутній, але не може голосувати. Логіка така: якщо мігрант тривалий час пов'язаний із конкретною спільнотою і платить податки, він має право впливу на рішення щодо цієї одиниці адміністрації та влади, отже, повинен брати участь у виборах до місцевих органів самоврядування. Вони, на відміну від виборів президента і парламенту, мають вплив на життя локальної спільноти, а не на політику держави.

На цю тему у варшавському Українському домі 18 жовтня дискутували голова фонду українських мігрантів «Наш вибір» Мирослава Керик, екс-голова Конституційного суду Польщі

Єжи Стемпень, польський омбудсмен Адам Боднар та варшавський міський активіст в'єтнамського походження В'єт Хоанг Нгуєн.

Єжи Стемпень, для прикладу, вказав на 16 статтю Конституції Польщі, яка окреслює територіальне самоврядування як «спільноту населення одиниць базового територіального поділу». Загалом населення передбачає як громадян Польщі, так і громадян інших держав, що пов'язані з конкретною територіальною одиницею — гміною, повітом, воєводством.

На моє питання про те, чи в суді можна оскаржити неможливість голосувати іноземцям в локальних виборах як незгідну з Конституцією, суддя Стемпень відповів ствердно. «Проте, це мала би бути конституційна скарга до Конституційного суду», — наголосив він, додавши, що сьогодні цей суд найімовірніше не розв'яже цього питання. «Проте не сьогодні, але в найближчі роки воно буде поставлене, і я думаю, що рішення буде позитивним», — додав польський омбудсмен Адам Боднар.

При цьому Боднар додав, що досить довго вивчав питання формування громадянської спільноти, і воно його дуже цікавить. Він навіть приклади європейських держав, котрі по-різному ставляться до надання політичних прав мігрантам — загалом у Західній Європі їх не так бояться, як у Польщі, вважаючи, що залучення мігрантів до активності на локальному рівні сприятиме їхній кращій інтеграції. Але це не загальна закономірність — наприклад, Німеччина дуже обережно підходить до виборчих прав мігрантів, побоюючись таким чином «розмивати» межі і цінність власного громадянства. Для Ні-

меччини, як наголосив Боднар, метою є те, щоби мігранти швидше отримували громадянство, а тому Берлін намагається їх заохочувати до цього більшою кількістю прав громадянина у порівнянні з мігрантом, котрий має посвідку постійного перебування.

— Для українських громадян у Польщі така схема поки що не працює, — наголосила Мирослава Керик. — Є невелика кількість натуралізованих громадян України, а оскільки Київ не визнає подвійного громадянства, вони стають перед важким вибором: відмовлятися від українського паспорта, який для багатьох мігрантів залишається важливим зв'язком із батьківщиною, щоб бути активними на місцевому рівні? Надання політичних прав мігрантам було б розв'язанням цієї ситуації: мігрант не мусив би відмовлятися від українського громадянства, щоби брати участь у місцевій політиці.

Активність українських громадян на місцевому рівні стала б солідною довгостроковою стратегією для української громади у Польщі в цілому. Представники національної меншини досить активні у локальному житті, проте перед громадою постає досить великий виклик: кадровий голод. У нашій спільноті особливо бракує лідерів, і не дуже зрозуміло, звідки вони можуть взятися в умовах, коли громадські організації українців у Польщі — кузня таких лідерів — опиняються на межі виживання. Локальна політика є другою кузнею кадрів для української громади в Польщі, і прихід до неї активних українських громадян зміцнив би позиції українців у Польщі загалом. ■

Ігор ІСАЄВ,  
головний редактор portalu PROstir.pl

## Справа Купріяновича потрапить до Вашингтона?

У Варшаві 25 жовтня відбулася спеціальна зустріч президента Світового конгресу українців (СКУ) Євгена Чолія з українськими діячами, Григорієм Купріяновичем та Петром Тимоєм. На думку голови СКУ, справа Купріяновича — це перша така ситуація в українській діаспорі, з якою зіткнулися українські лідери.

Справа голови Українського товариства (УТ) у Любліні Григорія Купріяновича стала основною темою розмови українських діячів та президента СКУ. За оцінкою Євгена Чолія, який є юристом, поведінка прокуратури, котра розслідує слова голови УТ, є абсолютно незрозумілою. Нагадаємо, 9 липня люблінський воєвода Пшемислав Чарнек подав заяву до прокуратури в Замості, за якою відкрито кримінальне провадження щодо слів доповіді Г. Купріяновича, проголошених українцем на цвинтарі в Сагрині.

Президент СКУ, у разі негативного розвитку подій, цікавиться можливістю інтервенції в цю справу на європейському рівні, зокрема й у судовому порядку.

Є. Чолій теж готовий посприяти, щоб Григорія Купріяновича запросили до Вашингтона. Там український діяч мав би розповісти про справу в структурах, які займаються питаннями прав людини. У Північній Америці є багато політиків, чия увагу може привернути ця справа, серед яких — конгресмен США Мерсі Каптур.

Як співголова групи підтримки України в Палаті представників Конгресу США, жінка-законодавець не раз висловлювалася щодо українських питань.

Президент Світового конгресу українців, який у польській столиці виступав із доповіддю на Варшавському форумі безпеки, провів низку зустрічей із представниками польського уряду та інституцій. Зокрема, спілкувався з членом Сеймової комісії національної оборони Польщі Міхалом Яхом, головою Польсько-українського форуму Яном Маліцьким. При нагоді в кожній розмові він наголошував також на важливості справи Купріяновича й зазначав, що вона «не принесе користі» ні Польщі, ні двостороннім польсько-українським відносинам.

Президента СКУ дивує відсутність реакції тих начальства люблінського воєводи на заяву чиновника та його слова після урочистостей у Сагрині. Нагадаємо, що Пшемислав Чарнек назвав провокацією ці події, де за участі президента України Петра Порошенка відбулося вшанування українців, які загинули від рук польських «селянських батальйонів» та підрозділів Армії крайової у 1944 році. Є. Чолій зазначив, що така поведінка в демократичних державах неприпустима. Варто сказати, що дії люблінського воєводи не лише мають негативні наслідки стосовно особи Григорія Купріяновича, але й позначаються також на громаді в регіоні, в представників якої зростає відчуття страху. Про це Євген Чолій писав, між іншим, три місяці тому до президента Польщі Анджея Дуди та прем'єр-міністра Матеуша Моравецького. Але досі ніхто в СКУ не отримав жодної відповіді. ■

Павло ЛОЗА



## Портрет з отарою в небі

**Із Вікіпедії: «Дмитро Стецько – український живописець, скульптор. Народився в селі Полонна (нині Польща). Помер 2017 року в м. Тернопіль».**

Пам'ятаю Дмитра. Іде засніженою вулицею Сагайдачного, у баранячій шапці та старому кожусі, з писаною торбою через плече. Світло-окий, із пшеничними вусами, худий – справжній лемківський газда. Тримає під руку жінку. Неймовірно гарну, пишну, з глибокими розумними очима. То – його дружина, його Вірця, його ВІРА, МУЗА. Писав її портрети в «червоному», «білому», «чорному» і всіх барвах ціле життя.

Його мозок дефінітивно видалив із пам'яті всі події акції «Вісла». Родина Стецьків була переселена в Україну, на хутір Драгоманівка на Тернопіллі. Дмитро ніколи про це не розповідав. Тримав біль у найдальшому кутку свого вразливого серця. Рідна земля була біля нього, в ньому, переливалася з умілих пальців у живописні образи. Портрети Богдана Ігоря Антонича, Дмитра Бортнянського, матері, батька можна споглядати годинами. Бескиди виростили на полотні. Зеленіли «Лемківські пороги», «Невінчана трава», бігла «Череда», брикали «Коні», «Отара неба» бриніла дзвіночками, і ті дзвіночки справді чути. А ще вози, вози... Вічний проклин Лемківщини... «Розпряжений віз» і довжелезний, як ціле життя, «Віз радості і печалі». Попри ті вози ходить худоба, газди про щось міркують, дерева позастигали в очікуванні осені.

Осінь Дмитра – то його поява у світі. Його надії та смутки. Багата мистецька натура вихлюпувала часом ще й поезію, яку митець укладав під своїм мальовидлом.

Я народивсь тоді, коли вмирала старість,  
І осінь вже підходила на край,  
А я лежав в подолку у лемкині  
І плавав так, як та стара печаль.

Образи Дмитра Стецька такі ж, як і він сам, – дивні, глибоко філософські, з незвичним поєднанням барв, подекуди сюрреалістичні. Гідні прикрасити найславніші світові мистецькі салони.

Він майже ніколи не брав участі в забавах наших тернопільських митців. Як між ними заведено, з гуч-

ним гумором і міцним алкоголем, з балачками та співанням народних пісень. Зате його часто бачили в кав'ярні чи на вернісажі, на виставах молодих живописців, завжди під руку з Вірою. Вони, можна сказати, пливли на одній хвилі життя. Віра, дослідниця українського мистецтва, рятувала із забуття шедевральне різьбярство Георга Йоганна Пінзеля (XVIII ст.), возила твори до Парижу, намагалася показати Європі та й Україні наших геніїв, закритих від світу більшовицькими злочинцями. Упертість, консеквентність у справах, боротьба з труднощами, пов'язаними з уряд-



▲ Дмитро Стецько з дружиною Вірою.

никами, були стрижнем її натури. Так само вперто й консеквентно, відколи виявлено тяжку недугу, Віра боролася за себе та за збереження їхнього з Дмитром родинного світу кілька останніх років.

Зимом 2016 року Віри не стало. Дмитро втратив свою половинку яблука. Посмутнів, закрився, перебував у своєму вимріяному світі фарб, полотен, образів і думок. На його картинах з'явилися руки. Багато-багато чи то літаючих, чи то благаючих рук. Як і інші Дмитрові символи (вози, корови, вікна, сонця), вони назавжди залишаться таємницею митця.

На Святвечір 2017 року сестринка принесла вуйкові вечерю. Увійшла до кімнати майстерні. Дмитро сидів перед своїм останнім полотном. А душа його вже літала Бескидами, милувалася засніженими полями та хижими. І шукала свою Віру, щоб разом із нею втішатися райськими садами та кавою, яку обоє так любили. ■

Тереза ПРОЦЬ



Портрет матері.



Портрет Богдана Ігоря Антонича.

WŁADYSŁAW GRABAN  
«Z ZIEMI DO NIEBA».  
WIERSZE WYBRANE. KRY-  
NICA-WOŁOWIEC, 2015.



### Серце, віддане Лемковині...

Двомовне поетичне видання Владислава Грабана – ще один подарунок читачам від відомого представника лемківської культури. Поет, перекладач, громадський діяч народився на виселенні у Костомлотах, що на території Нижньої Сілезії, бо не судилося лемкам милуватися красою гір, долин, співом пташок... Чорне крило акції «Вісла» змело й родину Владислава Грабана.

Біль утрати малої батьківщини переплівся в рядках поета. Але чому «Від землі до неба»? Інтерпретація належить, власне, читачеві: сум за рідною Лемківщиною, яку автор називає Лемковиною, прославляння Бога, шлях людини на Землі, який не є вічним...

«Мою Лемковину прикурило сьнігом

Несподівано в ночі

Же ани вітер не задзвонил

До вікон дзвіниці

Ани птах не заскреготал

Чорний

І просто є чорно-біла церков

Хыжа і млин розобраны

В сорок семім...»

Особливою родзинкою цієї книги є її ілюстрації – оригінальні світліни на кожній сторінці немовби ведуть свою розповідь. Бачимо старовинні домівки, пейзажі в різні пори року, у яких то яблуко, то квітка милують око. Та окремим лейтмотивом світлин є церкви, цвинтарі, хрести... Поет бачить, як руйнуються святині на рідних землях, якими дорожили предки: «Кресты над селом тратят рамена// Як осінні калины – листья// Выплуте з морозом...», або: «Полмін сьвічы// Вчера здуту// Остатню баню// Здерто з вежы// А святы// Далеко», чи: «Umierają cmentarne krzyże// spadają pożółkłe liście// zamieniają się// w proch// ludzie drzewa i ptaki... Титульна сторінка зображує «Wołowies we mgle». І майже в кожному вірші (а їх налічується 150, з яких 50 – написані лемківською говіркою) – сум та біль зі сльозами на очах за втраченою малою батьківщиною.

Тільки Владислав Грабан вміє так малювати словами навколишню красу, вкладаючи глибокі душевні переживання за зболілу долю українського народу. Його поезія – утвердження своєї ідентичності, якою поет особливо дорожить. Його поезія – це жива пам'ять про свій народ. Його поезія – як джерело, з якого витікає цілюща вода самотності лемків.

Хочеться додати, що Владислав Грабан – ініціатор славнозвісної «Лемківської ватри» у Ждині, яка минулого року відсвяткувала 35-річчя. Кілька тисяч людей з усього світу «прилітають» до традиційного місця, щоб зустрітися, виступити, поспілкуватися, згадати, повеселитися й посумувати... «„Ватра” об'єднує людей. Це час, коли ми можемо показати свою культуру», – говорить В. Грабан. Думка про фестиваль бринить і у вірші: «Ten ogień zbolały// spopielona pamięć// jaśnieje od nowa// duszę tysięcy scali// co nie ogrzani// niesyć jutra// od wczoraj// trwają solnymi słupami// bo nie zapomnieli// odwrócić głowy// jeszcze raz...».

Гортаючи сторінку за сторінкою, уквітчані гарними світлинами, я ніби здійснила мандрівку по чарівних видолінках – то квітучих, то засніжених, торкнулася стареньких домівок, побрела тоненькими стежками, які простягнулися до забутих цвинтарів, і віддала шану спочилим навіки пращурам автора «Z ziemi do nieba».

«Dzieciom i Wnukom, by odnaleźli miniony czas», – заповів свою книгу поет Владислав Грабан. ■

Мирослава ОЛІЙНИК

## Історія

## Відстань із Завихоста до Ярослава – означає 40 років боротьби

Завихост – невелике, до 2 тисяч мешканців, містечко над верхньою течією Вісли, що лежить в історичній Сandomirській землі, яка межувала з Руссю. Саме тут понад вісім сторіч тому розігралась трагедія, яку коротко передала літописна стаття з так званого Лаврентієвського рукопису: «Иде Романъ Галичскый на Ляхы и взя 2 города Лядская, и ставшу же ему над Вислою рѣкою. И отѣха сам в малѣ дружинѣ от полку своего. Ляхове же наѣхавше убиша и, и дружину около его избиша».

Попри давність записки, зрозуміти її неважко, достатньо зазначити, що «ѣ» – це предок сучасних «і» та «ї», а дещо дивні для нас закінчення дієслів вказують на те, що маємо тут справу з аористом, сьогодні вже забутою формою минулого часу. Літописець описував минулі події: 1205 р. князь Роман Мстиславич «иде» (тобто – пішов) у воєнний похід та «и» (його) у ситуації «убиша» (вбили). Польські джерела додатково повідомляють, що сталося це 19 червня біля Завихоста й було заслугою (для українців, звісно – виною) Романових родичів, набагато від нього молодших двоюрідних братів Лешка Білого й Конрада Мазовецького (синів Казимира Справедливого). Однак жодне з джерел не дає прямого пояснення, що саме спровокувало володаря Галичини і Волині піти в похід у напрямку Заходу. Отже, історики вже понад два сторіччя снують різні здогади, серед яких є навіть теорія про те, що Роман прямував аж у Німеччину, щоб інтервеніювати на боці одного з претендентів на владу в Священній Римській Імперії. Однак більш реальною здається думка, що руський князь вкотре вмішався у боротьбу за володіння у польській столиці та виступив на боці тодішнього краківського князя Володислава III Тонконого, зірвавши свій давній союз з Казимиром, Лешком і Конрадом, які владарювали у Сandomirській і Мазовецькій землях.

**За словами руського літописця, Роман загинув у несподіваній сутичці, коли з невеликою групою воїнів відокремився від своїх основних сил (можливо, для пошуку броду, придатного для переправи через Віслу).**

Польські ж анналисти красномовно запевняють про велику битву з його «незліченними фалангами» й блискучу перемогу Казимировичів над «наймогутнішим князем русинів» (що «вирішив погубити Польщу»), після чого ріка «переповнилась кров'ю і вийшла з берегів». Можна здогадуватись, що цей панегірик на сторінках «Річника Краківської капітули» з'явився вже після того, як у 1206 році у Кракові поселився вже Лешко Білий.

До речі, ця тріумфальна картина, типова для середньовічного, а навіть ранньомодерного письменства, повторюється в цілій низці інших польських річників, відтак, у ще більш розбудованому варіанті у літописах Яна Длугоша та його послідовників. У XIX-му ж столітті з'являється навіть віршований «O bitwie pod Zawichostem śpiew historyczny» Яна Ляма (до речі, нещодавно перевиданий в електронній формі). Історикам, однак, немає підстав увірувати в таке «баталістичне полотно» про «врятування Польщі», адже таку «погубу» як в межах Польщі, так і Русі, раз-у-раз коїли тоді самі «свої князі», що воювали за кращу волость (чи відвойовували втрачену) й кликали на допомогу родичів з іншого боку русько-польського кордону. Причиною особливо перебільшеного трактування саме цієї події була, перш за все, несподівана смерть князя, який на той момент тримав у своїх руках чималий шмат Русі й втішався славою доблесного воїна – а це давало чудовий привід для піару на користь володарів, яким сприяв кожен конкретний літописець.

За свідченням іншого краківського джерела, Роман був похований у Сandomirі. Пізніше надійшов викуп за його тіло, і останки князя «були викопані й передані русинам». Підтверджує це й дальша частина цитованого вже літописного зведення: «Приѣхавше же Галичане взяша князя своего мертва и несоша и в Галич, и положиша и въ церквы святых Богородица. Галичане же цѣловаша крестъ къ сыну его Данилу». Отже, спочатку діла йшли за фразою «помер князь – хай живе князь!». Однак виявилось, що наслідки смерті галицького володаря були набагато драматичнішими, ніж могло здаватись на перший погляд. Хоча б тому, що Роман був вже немолодого віку (народився він приблизно 1155 року), синів дочекався лише від другого шлюбу з



▲ Галич. Пам'ятник Данилові Галицькому.  
Фото автора статті

візантійською принцесою Анною, а отже Данило Романович у момент смерті батька був 4-річною дитиною (другий з Романовичів, Василько, мав 2 роки). Тому Романова загибель дала початок «великому м'ятежеві в землі Руській», причому перші ситуацією скористалися троє синів новгород-сіверського князя Ігоря Святославича (героя «Слова о полку Ігоревім»). З допомогою ворожих до Романа і його дітей галицьких боярів вони влітку 1206 року захопили Галич та Звенигород, а наприкінці року також Володимир. Княгиня Анна, яка сховалася там, мусила тікати та разом з синами опинилася на краківському дворі князя Лешка Білого, звідки Данила відправили до двору угорського короля Андрія II. Він був троюрідним братом Романа та, користуючись смертю руського родича, почав виношувати власні плани, адже саме від 1206 року до своїх монарших звань став додавати формулювання «rex Galicie et Ladimiriae» – король Галичини і Володимирщини (цей претензійний титул використовували наступні королі Угорщини, в тому числі й Габсбурги, що в 1772 році послужило виправданням захоплення ними Галичини).

На Волині проти Ігоревичів виступили, однак, Романові племінники і двоюрідні брати, що владарювали у Белзі, Червені, Луцьку та Пересопниці. Закликавши на допомогу Лешка, вони вигнали Святослава Ігоревича з Володимира, але Романовичам першої батькової столиці не повернули. При сприянні Лешка вони лише віддали Василькові Бересть, а пізніше – Белз. Незабаром виявилось, що опіка польського і угорського володарів – наслідок родинних зв'язків – є малоуспішною, а навіть не надто добросовісною. По правді, у 1210 році вони допомогли посадити Данила у Галич «на столі отця його, великого князя Романа», але не запобігли черговій боярській «кормолі», внаслідок якої молодому князеві 1212 року довелося знову полишити наддністрянську столицю. До того ж, у 1213 році Лешко забрав у Василька Белз та віддав його Олександрові Всеволодовичу. Так 1214 року обоє Романовичів опинилися у невеликому Каменці над Случчю, а Лешко з Андрієм II поділили між собою Галичину –

у Галичі посаджений був титулований королем та згодом коронований син Андрія II, 6-річний Коломан, одружений з 3-річною донькою Лешка, який взяв собі Перемишль і Любачів.

Все ж позиція підростаючих Романовичів не була прогашною. Як сповіщає пізніший холмський літописець, Данилове військо в порівнянні з дружинами волинських родичів «було більше і сильніше – бояри великі отця його були всі в нього. І коли побачив се Лешко, то став він мати велику приязнь до князя Данила і брата його Василька». І хоч «приязнь» не стримала краківського князя перед спробою обібрания руських родичів у змові зі своїм (і їхнім!) угорським кузеном, то все ж він допоміг Романовичам повернути Володимир (наприкінці 1214 або на початку 1215 року). Натомість волості, розташовані на західному березі Бугу – «Берестій, і Угровськ, і Верешин, і Столп'є, і Комов, і всю Україну», які й далі тримав у своїх руках Лешко, Данило повернув вже силою – на початку 1218 року. Краківський князь пробував цю волость відвоювати, однак, безуспішно.

Таким чином західноволинська територія, якою до свого галицького вокняжіння володів Роман Мстиславич, опинилася у руках його синів. Приблизно на 10 років пізніше, після смерті родичів, Романовичам дісталася також східна Волинь – з Луцьком, Пересопницею і Чортаторійськом. У Белзі же панував їхній двоюрідний брат Олександр Всеволодович, який одначе, за влучним висловом М. Грушевського, «ніяк не міг спромогтися на якусь консеквентну політику: то укладав союзи з Романовичами, то пробував чогось від них добитися війною. Ся непостійність спривела кілька літ пізніше до прилучення Белзької землі до Володимира».

Деякий час у підвішеному стані перебувало питання повернення Галича, у якому 1217 року, після сварки Андрія II з Лешком, засідав Мстислав Мстиславич Удатний зі смоленської гілки руського князівського роду. Не бажаючи вступати у боротьбу з цим князем, ушляхетненим численними воєнними перемогами, Данило одружився з його донькою Анною й підтримував у боротьбі з «уграми», котрі при сприянні частини місцевого боярства пробували знов посадити в Галичі Коломана. 1227 року Мстислав залишив Галич внаслідок боярських інтриг, віддавши його угорцям, що, по суті, відкрило Данилові дорогу до повернення на галицький стіл.

**Після кількарічної боротьби – як з угорцями, так і боярством (яке своїм обранцем зробило чернігівського князя Ростислава Михайловича), 1238 року Данилові вдалося заволодіти всією Галичиною.**

Однак галицькі бояри – які, за словами літописця, «називали Данила своїм князем, а самі тримали всю землю» – одразу після монгольської навали зробили чергову спробу позбутися Романовичів, зробивши ставку на Ростислава Михайловича (Коломан помер 1241 року). Цей «м'ятіж» придушили влітку 1245 року в битві під Ярославом, де Романовичі розбили сили Ростислава, який, окрім галицького боярства, отримав підмогу з Угорщини та Кракова, де тоді правив Болеслав Сором'язливий, син Лешка Білого і Гремислави Інгварівни. Отже, війна тривала традиційно – «в родині», тим більше, що серед загонів, якими в цій битві розпоряджались Романовичі, були й надіслані Лешковим братом Конрадом Мазовецьким вої.

Ось так завершилась Данилова й Василькова дорога до володіння своєю вотчиною, що тривала упродовж 40 років – від батькової смерті над Віслою до їхньої перемоги над Сяном. Держава, відбудована і розбудована злагодженими зусиллями обох братів, яку історики називають Галицько-Волинською Руссю, а зараз – також Руським Королівством, проіснувала під володінням Романових нащадків до 1340 року. ■

Юрій ГАВРИЛЮК

# Україна на три театри, три п'єси

Українські акценти в нових театральних постановках у Польщі та Британії

Яке сьогодні значення має театр, яка його роль? Розважати? Вже не тільки. Зараз театр – це перш за все інструмент, за допомогою якого його творці намагаються донести до глядача якусь інформацію, історію, продемонструвати щось, змусити задуматися та мислити критично.

В українській культурі цей інструмент також використовується дедалі ширше. І не обмежується лише територією власне України. Вистави, п'єси, режисери, драматурги подорожують іншими країнами разом зі своїми творіннями.

Ми зібрали три вистави з нового театального сезону, які так чи інакше пов'язані з Україною.

## Польський театр відкрився для українців

У варшавському театрі Teatr Powszechny у жовтні відбувся показ вистави «Падіння» («Upadanie») угорського режисера Арпада Шилінга з перекладом на українську мову. Це перший такий випадок – сам театр для того, аби привабити українських глядачів, що живуть у Варшаві, виступив із ініціативою перекладу.

Teatr Powszechny – це «театр, який втручається», його місією є створення не тільки театральних вистав, а й реального простору для суспільних дебатів, заснованого на демократичних принципах громадянського суспільства.

Матеуш Венгжин, менеджер із комунікацій з громадськістю у театрі, зазначає: «Як громадська культурна установа ми зобов'язані розширювати аудиторію наших заходів, а також приваблювати групи туристів та мігрантів. Ось чому ми багато років перекладаємо різні спектаклі на англійську мову. Однак ми зрозуміли, що у Варшаві все більше і більше людей розмовляють українською, і вони хочуть брати участь у виставах театру на рівних умовах з іншими глядачами.

Після нашого проекту „За що вбивати один одного? Війна. Мир. Україна” (кількомісячний цикл вистав, концертів, тренінгів та суспільних ініціатив, що пройшли у жовтні цього року, і продовжуватимуться також у листопаді – прим. авт.) ми пішли далі і вирішили дати можливість глядачам, які розмовляють українською, вільно брати участь у варшавському театральному житті. Ми планомірно хочемо перекласти наступні вистави українською також».

Міхал Шимко, працівник «Публічного театру», ідейний натхненник такої ініціативи, каже: «Раніше я організовував відкриті прогулянки українською мовою на виставках Варшавського музею сучасного мистецтва, на які приходило дуже багато людей. Нещодавно я змінив роботу і захотів зробити крок назустріч українцям у Варшаві та українській мові. Я сам є філологом з української мови та українознавцем, тож роблю, що в моїх силах, для популяризації української культури та мови».



▲ П'єса «Падіння». Джерело: веб-сайт «Teatr Powszechny»

Хоча найближчим часом виставу «Падіння» не показуватимуть в театрі через те, що відбудеться багато інших театральних прем'єр, та з репертуару вона не зникне і за якийсь час повернеться на сцену.

Дещо про саму виставу, яка, на думку авторки статті, є надзвичайно вдалою. Головне – сучасною, але побудованою за найкращими класичними чехівськими традиціями. Як зазначається у самому описі, п'єса «Падіння» – це спроба відповісти на запитання, чому сучасний світ переймає радикальні настрої та раптово пристає на праву сторону. На прикладі нуклеарної сім'ї автор п'єси Бенце Біро досліджує, чому світ

опирається на прогрес, чому президентом Сполучених Штатів Америки став Дональд Трамп, чому поляки все більш тяжіють до правого радикалізму. Тут є прогресивна сім'я інтелектуалів, у якій чоловік із жінкою перебувають у відкритих стосунках; їхня донька, що відбилася від рук, прийняла праву ідеологію і виступає консерватисткою; гомосексуальний роман – між ліберальним професором та його студентом; безробітний невдаха, чия донька завагітніла і робить аборт, і її коханець, який зрештою не може віднайти себе у житті.

Під час вистави глядачі могли паралельно читати титри українською, які висвітлювалися на стіні над сценою. До речі, майстерно переклала виставу українською наша авторка Ольга Русіна разом із перекладачкою Оксаною Баніт із Києва.

## Що буде, якщо поселити упівця та чекіста в одну палату?

З 22 по 24 жовтня у варшавському «Театрі ВАРСА-ВІ» (Teatr WARSAWU) відбувся Фестиваль читаних п'єс, який організували спільно «Агенція драми» (Agencja Dramatu) та «Театр АДІТ» (Teatr ADiT). Читка п'єси – це одна з форм показу вистави, у якій не відбувається вистава як така – із постановкою, костюмами і антуражем – натомість актори втілюються у героїв, просто читаючи текст із аркуша.



Фото Катерини Семчук

У понеділок, 22 жовтня, на фестивалі відбувся «український день», у рамках якого актори читали п'єсу Павла Ар'є «Слава героям» та Марти Вакули «Полярники». Окрему увагу варто приділити п'єсі Павла Ар'є, оскільки його творіння досить суперечливе. «Слава героям» – це історія про двох ветеранів однієї війни: воїна УПА та Радянської армії.

За сюжетом до палати лікарні для ветеранів потрапляють двоє дуже старих чоловіків, які брали участь у II Світовій війні: Андрій Васильович – ветеран Радянської армії, та Остап Ількович – ветеран УПА. Обом за вісімдесят, і обом їм терміново потрібно зробити операції на серці. У сюжеті також задіяні внучка Остапа Ільковича – Ганя, яка працює медсестрою в лікарні, Петро – син Андрія Васильовича, лікарка-хірург Ірина Богданівна та ще одна медсестра Ольга. Звісно, Остап Ількович та Андрій Васильович стають вкрай незадоволені, дізнавшись, хто з них є хто, і саме в цей момент виникає стереотипний конфлікт двох героїв-воїнів. Один звинувачує іншого у фашизмі й колаборації з німцями, а той, так само звинувачує сусіда у руйнуванні України. «Війна закінчилася, а ми досі живемо, як на війні», – підсумовують персонажі зі сцени.

Варто відзначити, що у п'єсі «Слава героям» є дуже сильна жіноча роль, яка під кінець тексту виявляється центральною. Драматург не зіпсував її жодними стереотипними штампами.

Звісно, вже сам той факт, що читання вистави було заплановане у Польщі, є провокативним. Павло Ар'є жартував про те, що його вистава може бути чи зірвана, чи заборонена, а на нього самого можуть заявити до прокуратури. Нічого такого не сталося. У п'єсі немає польського контексту, про це треба зазначити одразу.

Однак в Україні ця п'єса викликала певний резонанс, щойно з'явившись. Наприклад, у Маріуполі показ вистави «Слава героям» намагалися зірвати через звинувачення у фашизмі. Однак Павло Ар'є якимось чином переконав громадськість, що жодного націоналізму у творі нема.

## Театр як спосіб донести Заходу історії про війну в Україні

У Великій Британії мігранти створили український «Молодий театр» в Лондоні. У середовищі своїх земляків вони швидко стали відомими завдяки своїй виставі про війну на сході України під назвою «Все, що залишилося».

Чим же так запала ця вистава у серця глядачів? Тим, що вона заснована на правдивих історіях про війну на сході. У спектаклі переплітаються голоси дівчини, брат якої загинув на війні, солдата, голос якого зберігся у селфі-відео, записаному на фронті, військової, яка повернулася з фронту, та інших людей, яких торкнулася війна. Ця вистава розповідає складну історію про втрату, пам'ять і те, як знайти сили жити далі.



▲ Олесь Хоменчук. Джерело: особистий архів

Вистава заснована на особистому сімейному досвіді режисерки Олеси Хоменчук, її тяжкої втрати, пов'язаної з війною. Брат Олеси служив у Збройних силах України і був убитий на фронті в 2017 році.

Виставу показують англійською мовою передусім для того, щоб її розуміли іноземці – британці і не лише вони.

Театр діє вже від 2010 року. Заснувала його українка зі Львова Олесь Хоменчук. Вона, крім викладання в Королівському коледжі у м. Лондоні (King's College London) і досліджує участь жінок у Другій світовій війні і сучасній війні на Донбасі. У вільний час займається постановкою вистав. До трупі «Молодого театру» входять українці, британець з шрі-ланкійським походженням та шотландець з російським корінням. Всі вони знають українську мову та всі співпереживають Україні у війні. Але також і змішують різні мови у виставах. Раніше «Молодий театр» показав виставу під назвою «Клятві заробітчани» про східних мігрантів у Британії. Колектив вже тричі представляв свої роботи на Единбурзькому фестивалі – одному з найбільших та найвідоміших фестивалів у театральному світі.

Про «Молодий театр» із Лондона писали медіа у Британії, Україні, Америці, Польщі та інших країнах. Такий собі феномен у центрі Європи. ■

Катерина СЕМЧУК

## РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

## Із кіно – у прозу: нетипові літературні дебюти останніх років

Протягом останніх кількох років в українській літературі з'явилося немало нових імен. Утім, дебюти – це не лише про книги тих людей, котрі щойно вийшли на літературну сцену. Не менш цікаво поглянути на тих, хто раптово змінює амплуа і починає працювати в нових для себе жанрах. Кілька таких книг пропонуємо у нашій добірці.

**Марися Никитюк, «Бездня»,**  
Видавництво Анетти Антоненко

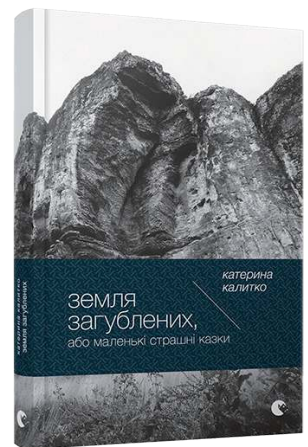


Марися Никитюк – українська сценаристка і режисерка театру та кіно. «Бездня» стала для неї першою збіркою дорослої прози (окрім неї, Никитюк написала ще дитячу книгу «Книга баванок або історії чарівного Тойто», яка вийшла у видавництві «Glowberry»).

Шанувальники творчості Сергія Жадана, певно, впізнають тут схожу тональність покинутості головних героїв, безвиході, в якій вони вчаться жити, та й, зрештою, декорації східноєвропейської країни тут добре помітні. Никитюк вирізняє певні і «гіпертрофована» метафоричність, сюрреалізм, що переважають реальність. Із такого поєднання у підсумку постають сюжети про новий Великий Вибух, що зароджується на київських Позняках, дівчинку, що дружить із платтячком з шафи, чи ментівську антиутопію-село під назвою Бездня, мешканці якого з'їдають кожну наступну владу, потім чекають на нову і знову її з'їдають. Попри всі фантазмагоричні декорації, в новелах проступає одне цілком конкретне суспільство із його конкретними проблемами – нескінченними, відчайдушними падіннями та дивними злетами.

«Літо раніше було безконечним, у нього вміщалося півжиття і три блоки жуйок „Педро“, а найстрашніше, що чекало тебе в кінці – це перше вересня. Тепер літо вміщало всього-на-всього три будівельні об'єкти і три блоки „Мальборо голд“, ну і кінці – безконечне неподільне ні на фази, ні навіть на пори року Все. Тягуче тривале вічне Все із вжареним під зад страхом, що все це колись закінчиться таки нічим – ані тобі безсмертя, ані нанороботів, ані навіть вина. Тож життя було схоже на перманентну внутрішню обломовщину, що перемижувалась періодами екзистенційної сверблячки в амфітаміновому угарі. Треба було бігти – і я біг».

**Катерина Калитко,**  
**«Земля загублених,**  
**або Маленькі страшні казки»,**  
Видавництво Старого Лева



Ще одна збірка оповідань, що народилася галасу минулого року – це і відзнака «Книга року BBC», і премія Джозефа Конрада. Катерина Калитко досі видала 6 поетичних збірок і дві малої прози, утім, саме «Землю загублених» вже нарекли одним із найгучніших прозових дебютів-2017. Певна річ, це зовсім не та ж сама категорія, до якої потрапляє більшість де-

бютантів, однак тут на Калитко чекала інша пастка: якщо від написання віршів переходиш до прози, певні очікування до твоїх текстів все ж присутні. Зважаючи на жанр і стиль, у якому авторка працювала раніше

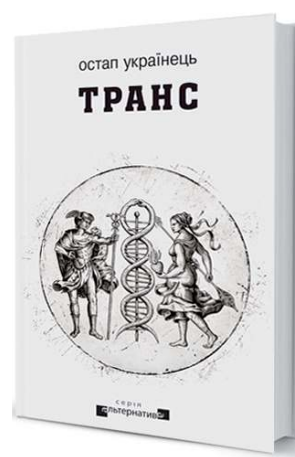
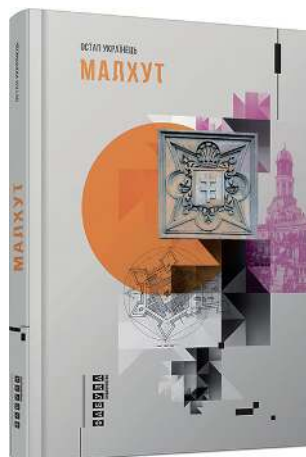
– дуже конкретні очікування. Однак це той випадок, коли вони не справджуються, і від цього виходить тільки краще.

Проза Калитко позбавлена надмірної метафоричності та імпресивності, зацикленості на собі чи меланхолії. Світ «Землі загублених» натомість напрочуд реальний, конкретний, попри фантастичне тло історій, як і в книзі Марисі Никитюк. Він видається знайомим (алюзії то на Крим, то на загальне Середземномор'я), проте насправді – ні; земля загублених з назви будеться сама потроху із кожним оповіданням. Війна тут присутня у кожному тексті, але щоразу по-іншому і щоразу в тлі оповіді – і від цього стає лиш більш багатовимірною, а отже, й більш реальною. Герої й обставини в окремих оповіданнях часто перетинаються, що й буде непов'язану сюжетно, але від того не менш цілісну оповідь про край, де, за словами авторки, «для всіх є місце і ніхто не є неістотним».

У текстах Калитко міцно присутні і магія, і природа – чи, вірніше, сама природа є магією, і щодо неї герої почувуються неймовірно чужими – загубленими. Це поєднання дозволяє творити не надто казковий (по-сунутих би в цьому трохи далі – і можна було б потрапити у нішу фантастики, але, на щастя, цього не стається) світ, де ані маркерів нашої реальності, ані казковості, ані правдивої психології героїв не буває забагато.

«Я ніколи не бувала внизу. Ходити туди було далеко, небезпечно і без потреби. Не бувала. Чітко пам'ятаю день, коли почала думати про себе «бувала», «я-вона» – замість звичного «бував». Але спершу треба пригадати всі нескінченні нестерпні дні свого буття чоловіком. Хоча, якщо подумати, хлопчача шкурка принесла мені й трохи користі: дозволила вчитися читати й писати, а згодом і розгортати старі сувої в міській бібліотеці. Там я намагалася порухати всі штурми та облоги, які ми витримали, але їх виявилося значно більше, ніж могла вмістити моя дитяча голова. Втім, я не пам'ятала жодного».

**Остап Українець, «Малхут», «Транс»,**  
Видавництво Фабула, Видавництво Жупанського



Остап Українець, у свою чергу, перекладав книжки, до того, як почав їх писати – серію дитячих повістей «Коти-вожки» та «Лавкрафта» у співавторстві з Катериною Дудкою. Дебютний «Малхут» – для любителів історичних романів (місце дії – сучасний Івано-Франківськ, тодішній Станіславів XVII і XIX століття), складних сюжетів (змови, оборудки контр-

абандистів, блукання підземеллями, пошуки напівміфічного спадку) та інтриги (зав'язка оповіді – старі листи, що потрапляють до рук головному героєві і з яких він дізнається певні захопливі факти про минуле, які – тут починається детективна частина – треба розслідувати). Авторів вдається вдало балансувати між власне історичними фактами і пригодницькою, фікційною частиною (як він сам закликає, варто пам'ятати про те, що текст – історична спекуляція, а не історичний роман). Завдяки цьому в головного героя книги власне місто – не можна не вірити, навіть якщо усвідомлюєш, що далеко не всі описувані події відбувалися насправду. Щонайменше – хочеться обов'язково відвідати Франківськ.

«Мустафу, та й не його одного, турбували ще деякі події на півночі. Справа була в новозакладеній майже на прикордонні фортеці. А ще – у зв'язку Ревери, його сина, фундатора та власника фортеці, та внука із лицарським орденом, який для всіх на цих землях давно перетворився на порожню забавку і призабуту байку про славні часи. І у тому, що сама фортеця стала осердям цього відновленого ордену, хоч тому й не було жодних підтверджень. Це лякало і злило. Текелі й сам не міг зрозуміти своєї неприязні до Драконів – зрештою, всі вони, аж до останнього справді активного кавалера, прагнули того самого, що й він – створення і розбудови сильного королівства, здатного підтримувати мир і порядок».

Невдовзі після письменницького дебюту в автора вийшла і друга книга – «Транс», також поєднання історії та фентезі. Цього разу дія точиться вже у межах всієї Європи і спирається на середньовічну легенду про Філософський камінь. Сама легенда, як й ідея її адаптації для художнього твору – не нова, тож постає питання: як саме адаптовувати і що робити з жанром «алхімічного роману». Наші дні, головний герой – молодий хлопець вирушає у мандрівку Європою, а слідчий віденської поліції проходить маршрут його ж Паломництва у зворотньому напрямку, розслідуючи дивний і загадковий злочин. Книга сподобається шанувальникам Умберто Еко, тим, хто добре знає і любить Краків, Дрезден, Відень та інші міста, крізь які проходить маршрут героя (описові фрагменти нададуть відчуття упізнаваності і присутності). Водночас, якщо це ваша перша книга такого жанру – читати може бути складно (щонайменше, ви не раз звертатиметеся до Вікіпедії).

\*\*\*

Назагал український книжковий ринок не вигадав інших «законів жанру», окрім тих, що за ними живуть його західні сусіди (і за прикладом яких, зрештою, він зараз доволі динамічно розвивається). Тобто стати дебютантом – можна, стати успішним дебютантом – важче, але бачимо такі позитивні приклади дедалі частіше. Не бракує, безперечно, прикладів того, як людина із абсолютно іншої сфери діяльності починала писати гарні книжки: найефективніше це працює завдяки численним літературним конкурсам, які дають можливість кожному спробувати свої сили. Водночас багато авторів також поєднують свою власну письменницьку діяльність зі ще якоюсь спорідненою (переклади, робота із різними жанрами, навіть журналістика – як зробив Андрій Цаплій, автор роману «Стіна»). Найчастіше такий симбіоз – бо дебют підкріплений відповідним досвідом та бекграундом – виявляється вдалим. ■

Ольга РУСІНА

### Trójkąt bieszczadzki

– це нова історично-антропологічна монографія про польсько-українські відносини у Ліському повіті в роках 1944–47, у якій поміщено неопубліковані досі фотографії, документи, свідчення очевидців.

Ярослав Сирник у своїй роботі пішов непройденим досі дослідницьким шляхом, в результаті він намагається розвінчувати міфи, які наросли довкола конфлікту в Бескидах. Аналіз історичних матеріалів і кінцеві висновки, що ними завершується робота історика, можуть викликати у читача неоднозначну оцінку. Однак варто про це видання згадати в ім'я досліджування трагічної історії 40-х років.

Поява цієї книжки, заміщені там матеріали напевно стануть стимулом для дискусії як серед польських, так і українських істориків. (ол)

JAROSŁAW SYRNIK, „TRÓJKĄT BIESZCZADZKI”, WYDAWNICTWO LIBRA PL, 2018 P. C. 464.





## Запрошуємо на 42-й «JarmaRock FEST»

який відбудеться  
16-17 листопада 2018 року  
в клубі «B90» у Гданську Klub «B90» – Gdańsk, Stocznia, ul. Elektryków

- Організатори підготували неповторну й повну несподіванок програму
- На вас чекають два незабутні вечори в серці гданської корабельні, наповнені найрізноманітнішими подіями й виступами зіркових гостей з України та Польщі

### Програма

#### П'ятниця:

20<sup>00</sup> – Концерт «Молода Муза». Виступатимуть: «Рибонька» (Україна), «Надія», «ІСПАНІЯ» (Україна), «Хата Вуя Бена»

#### Субота:

18<sup>30</sup> – Шоу театру «Навпаки»

19<sup>00</sup> – Концерт «LAJF»

21<sup>00</sup> – Концерти гуртів: «Карпатіан», «СКАЙ» (Україна), «Dollars Brothers», DJ Danny V

Супровідний захід

Субота: «Форум ФЕСТ»

Європейський центр солідарності (ECS, Gdańsk, pl. Solidarności 1)

### ЗАПРОШУЄМО!

Поморський відділ Об'єднання українців у Польщі та Фонд театру «Навпаки»

Більше інформації: <https://jarmarockfest.com>  
<https://www.facebook.com/JarmaROCKFEST/>

## ДО ЮВІЛЕЮ 1030-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

### Пропозиція проголошення Св. Володимира Великого – Покровителем християнської Європи

Ідея проголошення св. Володимира Великого – Покровителем всієї християнської Європи, на рівні зі св. Бенедиктом, св. Кирилом і Мефодієм, св. Катериною, св. Бригідою, св. Едитою Штайн, проголошених св. папою Іваном Павлом II. За таку ідею промовляють декілька наступних, далеко не всіх, аргументів:

1. Через акт Хрещення Київської Русі-України, св. Володимир В. приєднав Східну Європу до родини християнських народів європейської цивілізації, підтримуючи живі активні взаємини з багатьма володарями Західної Європи.

2. Св. Володимир, як мирянин і державний діяч, є зразком християнського, святого життя для теперішніх політичних і державних діячів на рівні з сучасними християнськими отцями-творцями Європейського Союзу. Св. Володимир В. є загально визнаним святом як на сході, так і на заході Європи. Він, прийнявши хрещення у 988 році, в час, коли вся Церква була єдина, нерозділена, може статись покровителем повернення єдності Церкви в Європі, в Україні й в усьому світі.

3. Визнання св. Володимира Великого Покровителем всієї християнської Європи було б адекватною відповіддю на спроби і намагання Російської православної церкви та самої імперської Росії «зарезервувати» і «приватизувати» св. Володимира лише на власну потребу, наголошуючи постійно, що він прийняв не так християнство, а православну віру, і роблячи з нього т.зв. фундатора, основоположника «русского мира» – «триєдиного русского народа Святой Руси», для побудови східноєвропейського світу і порядку т.зв. «православної цивілізації» в опозиції до західної європейської цивілізації і культури, в тому числі й католицької.

4. Проголошення Вселенською церквою – папою римським або синодом єпископів УГКЦ, нашим Патріархом – св. Володимира Великого Покровителем Європи стало б більш стимулюючим поштовхом серед вірних і духовенства для літургійного, молитовного і дидактичного заангажування у сприйняття і поширення його культу в Україні, в Європі та в усьому світі.

Ще раз слід підкреслити, що найбільш важливий внесок св. Володимира – маючи на увазі, що все це Божа благодать – стало, без сумніву, прийняття хрещення Київською Русю, а також прийняття хрещення самим Володимиром, його навернення і радикальна євангельська трансформація.

Гданський пам'ятник святому Володимирові Великому (на фото), посвячений 2015 року з нагоди 1000-ліття з дня смерті св. Володимира, що в одній руці тримає хрест, який пожертвує як знак примирення з Богом, а в другій пожертвує церкву як символ Церкви Христової, яка є знаком примирення між людьми й народами.

Конкатедральний собор Вроцлавсько-Гданської єпархії у Гданську  
Єпархіяльний санктуарій Св. Володимира Великого у Гданську  
Християнське братство Св. Володимира Великого у Польщі

## До уваги читачів!

У 2019 році зростає ціна примірника  
«Нашого слова».  
Нова ціна – 3,70 zł.

Детальніше про кошти передплати тижневика  
у 2019 році повідомимо в наступному номері газети.

Видавець – Об'єднання українців у Польщі

### УКРАЇНСЬКА ТАНЦЮВАЛЬНА ЗАБАВА у Щецінку

10 листопада 2018 року (субота), год. 20<sup>00</sup>

(Szczecińska Spółdzielnia Mieszkaniowa,  
ul. Wacława IV 16, Szczecin)

До танцю гратиме «Коханий спів» – український гурт з Колобжега.

Детальніша інформація та резервація місць за номером телефону: 796 555 004.

Квитки: дорослі – 90 zł, молодь та студенти – 50 zł. Вартість почастунку включено у ціну квитка!

КІЛЬКІСТЬ МІСЦЬ ОБМЕЖЕНА!

Щиросердечно запрошує щецінецький гурток ОУП

### Греко-католицька спільнота в Ельблонзі будує нову святиню.

З цією метою проводимо різні заходи,  
щоб зібрати кошти.

Від імені спільноти греко-католицької парафії Народження св. Івана Хрестителя в Ельблонзі парох о. митрат Андрій Сорока просить про вплати:

Parafia Greckokatolicka w Elblągu, ul. Poznańska 2a  
Bank PeKaO S.A. I oddział w Elblągu  
87 1240 1226 1111 0000 1404 5318

Всім людям доброї волі сердечно дякуємо!

89

Самітний 54-літній лемко, матеріально забезпечений, познайомитися з жінкою нашого роду віком до 45 років з метою спільного життя (адреса в редакції).

## Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slovo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,  
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,  
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,  
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Igor Szczerba.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, sekretarz – Igor Szczerba, redaktorzy – Paweł Łoza (Warszawa), Kateryna Semchuk (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, wydanie internetowe – Halina Leskiw.

Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7  
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),  
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,  
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,  
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotokład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2850 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa  
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196  
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX  
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w pozostałej walucie:  
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym [www.eprasa.pl/news/nasze-slowo](http://www.eprasa.pl/news/nasze-slowo).

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie [www.prenumerata.ruch.com.pl](http://www.prenumerata.ruch.com.pl)

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: [prenumerata@ruch.com.pl](mailto:prenumerata@ruch.com.pl) lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7<sup>00</sup> – 17<sup>00</sup>.

